

Nr. 15.

Anul III.

Sibiu.

15 Maiu

1879.

ALBINA CARPATILOR

Apare la 15, și ultima fiă-cărei luni, în fascicule de 2 côle. ABONAMENTUL pentru Austro-Ungaria: pe an 6 fl., pe 6 luni 3 fl., pe 3 luni 1 fl. 50 cr.; pentru România: pe an 16 lei, pe 6 luni 8 lei, pe 3 luni 4 lei. — O fasciculă 25 cr. sêu 70 bani. — Abonamentele se fac la editorul Visarion Roman în Sibiu, la colectanții la oficiile poștali și la tôte librăriile.

Petru Căzacul

de Iosif Popescu.

(Continuare.)

Tu plângeai amar și strigai:

— „Nu voi să merg, vreau să rămân cu tine; de ce mă alungi?”

Dómna Rucsanda rămase câte-va minute ca nimicită de violența simțămintelor sale. Pe urmă, printr'o ultimă silință a voinței sale de fier, ea domină simțămintele amare și își dișe:

— „Veđi, sêrmanul meu amic, așa nu mai poți merge. Îmbêtrânind, voința sufletescă mi se slăbeșce, și mă tem ca nu cum-va într'un moment puterile să mă părăsescă și să mă facă a-mi călca decisiunea. Duceți-vê de aici; iea depositul, de care ți-am vorbit acum trei ani, și depărtéză-te fără a-mi spune unde te duci. Pe îngrijitorea acêsta depărtéză-o, ca să nu ajungă a descoperi secretul nașcerii copilului. Du-te și îngrijeșce de el, desvôltă-i calitățile și fă-l un om modest și fericit.”

Dicênd acestea, Dómna Rucsanda își întinse mâna de adio, êr eú mă depărtaí adânc impresionat de cele petrecute.

După ce luai depositul amintit și congediaí pe acea femeia, ne îndreptarăm câtră Turcia.

Abia trecuseră două luni dela cele istorisite, când ajunse șcirea până la mine, că Dómna Rucsanda, mistuită de o supêrare ascunsă, își dase sufletul. Tótă țera jeli pe acea mare femeia, care fu îngropată în mânăstire la Slatina, zidită de Alecsandru-vodă. Tot de odată se vorbea, că ea ar fi avut încă un fiú afară de Bogdan, dar că l'ar fi ținut ascuns și esilat din motive necunoscute. Aceste șciri aú fost răspândite de fosta ta nutritóre, care credea că va fi respălătită de fratele têu Bogdan, istorisindu-i scena întrevederii tale cu Dómna Rucsanda. Bogdan, în bună-tatea inimii sale tinere, cređu că ți s'a făcut nedreptate și trâmise ómení sub conducerea acelei femei ca să te caute. Așadar noi nu mai eram siguri. De aceea rétă-

ciram din țera în țera, până ni se perdu urma cu totul, êr Bogdan încetă cu cercetările sale.

De altcum domnia lui nu ținú mult. Inimicii lui întăritaí de ușurința, cu care părăsi tinerul trebile țerii pentru a-și petrece cu sftnicii sêi leși, intrigară la Pórta pentru a influința mazilirea lui Bogdan, și aduseră pe Ion-vodă armênul cu armată turcescă. Înzadar încercă Bogdan să reziste; trupele nu putură fi adunate în grabă, și el trebui să se retragă în Polonia. De aci mai făcu o încercare de a-și recăștiga domnia cu ajútore leșeșci și căzăceșci, dar îl cuprinse o bôlá de ochi, în urma căreia se retrase la Moscva, unde și muri.

Astfel dară temerile mamei tale nu se împliniseră. Tu erai singurul vlăstar din sângele Drăgoșeșcilor, care aveaí drept la tronul Moldovei. Dar atunci abia erai de cincí ani, și eú jurasem să nu te mai duc în Moldova nici-odată. Nu încercaí dară nici un pas, pentru a-ți recăștiga drepturile perdute.

Durerea de a vedea pe un străin pe tronul glorios al strămoșilor têu era cu atât mai mare, cu cât acel venetic era un tiran. Pentru a mă mângăiea, mă ocupaí de creșcerea ta. Spiritul têu deștept și bunele tale predispozițiuni mă convingeau tot mai mult, că tu moșteniseși calitățile Dómnei Rucsanda.

De aci încolo îți cunoșci existența, dar nu șcii ce suferiam gândindu-mê, că țera mea va fi lipsită de bine-facerile domniei tale.

Astfel trecură anii. Din Moldova sosiaú noutăți tot mai triste. Buna Domniă a lui Petru-vodă schiopul páru o recreare și vindecă încât-va ranele țerii; dar în curênd sosi alt domn și-l alungă. Acêsta se întêmplă de repețițe ori, êr astfel de schimbări dese storceau țera.

Când se afla Petru, supranumit cel milostiv, póte

pentru a cincia oră, pe tronul Moldovei, Turcii deveniră obraznici, cereau dela țără dări, pe care nu le putea plăti, ér vodă descourageat voi mai bine să părăsescă tronul, decât să-și despoe poporul.

Atunci ajunse Aron-vodă pe scaunul Moldovei. Crușimile acestuia, asupra lui și ale lipitorilor lui aduseră miseria poporului la culme. Cu ce plăcere a-și fi părăsit atunci Constantinopolul și ași fi venit să mă înțeleg cu vechii mei amici, pentru a scăpa țera!

Într'aceea cutrierând odată stradele Constantinoplei, mă gândiam chiar la nenocirile patriei mele părăsite de dumnezeu și de adevărații ei amici. Mă întrebam, că ore vieța unui tinăr, fiă ea cât de prețioasă, cumpănește cât fericirea patriei. În astfel de momente imi diceam, că prezența noastră în Iași, chiar cu sacrificiul vieții noastre, ar fi înaintat trebile țerii.

Atunci audii o voce, care strigă:

— „Stroe, prietinel meu! ore să mă înșele ochii mei, séu ești chiar tu în persoană?”

Nu puteam nega. De altcum iubirea amicului meu mă tradă. Într'un moment mă arunca la pieptul tovaroșului de copilărie, a vornicului Paos.

Ce se petrecu între noi, va rămânea necunoscut. Destul, că peste câte-va zile plecarăm cu toții la Iași, unde organizaram conspirațiunea în contra lui vodă. Ție-ți rămaseră necunoscute scopurile noastre, pentru că voiam să-mi împlinesc jurământul, cel puțin întru a te ținea departe de pericole. Dumnezeu m'a pedepsit întocmind lucrurile altfel. El n'a luat în considerare, că jurământul mi l'am călcat pentru binele patriei.

Acum, éta-te pornit pe calea prăpăstioasă a Domniei. — Décă însă a mai rămas vre-o influință a bătrânului Stroe asupra fostului séu copil adoptiv, te rog în numele mamei tale, retrage-te dintr'o luptă, care te pôte nimici. Nu încărca bătrânele mele zile cu blastemul unei mame, care mă privește din ceruri. Lasă gloria, lasă domnia, plăcă departe de aci și lasă-ne pe noi să ne repunem capetele sub paloșul călăului!

— „Destul, Stroe, destul,” țise Petru cu vioiciune, „ceea ce s'a făcut nu se mai pôte schimba. De ar fi să reîncep lucrul, tot așa ași lucra. Acum știu, cine sunt, și onorea numelui meu, fericirea țerii strămoșilor mei, imi cere sacrificiul vieții!”

Stroe plecă capul cu întristare, fiind-că simția rezoluțiunea neclintită în acest suflet tinăr și curajos.

— „Cel puțin, spune-mi, copile,” țise el, „ce vrei să faci și de cine ești ajutat?”

Petru se gândi un moment, pe urmă spuse tot ce i se întemplantase de când se afla în Iași. Cum a întâlnit pe Maria, cum a început să o iubească, cum s'a hotărât să răsbune mórtea tatălui și soțului ei și prin ce mijloce.

Stroe clătină din cap cu întristare și țise:

— „Nu te încrede în Orcheeni și Roceni, ei sunt schimbăcioși. Astăzi sunt puțin adevărați patrioți. Chiar pârăcalbul Orcheianul nu mi se pare atât de incoruptibil, precum cređi.”

— „Maria are tótă încrederea în el, și inelul ei este un talisman, care nu se pôte înșela. De sérá voi pleca, ér tu, bunul meu Stroe, rămâi aci, veghiază asupra Mariei, și înștiințéază-mă, decă vre un pericol o amenință.”

Bătrânul Stroe trebui să se supună voințelor lui Pe-

tru, că-cî acestuia nu-i prea plăcea să fiă contrariat. Cu deosebire acum îl împingea un amor, care era mai tot așa de puternic ca iubirea patriei. Améndoué aceste simțăminte se împreunaseră pentru a urmări același scop, ruina lui Aron-vodă.

IV. Trădare.

Pe când se petreceau acestea în odăea lui Petru, o scenă cu totul diferită se desvolta într'un loc retras, foarte apropiat de căsuța miserabilă, care ascundea suteranele conjuraților. Două ómeni înveliți în costume de conspiratori vorbiau încet, ca și când s'ar fi temut, ca nu cumva vântulețele de spre ziua să ducă departe cuvintele pronunțate.

— „Cine dracu ne-a adus înainte și pe acest aventurier,” țicea unul din ei, legat la trup, dar mai suptirel ca celălalt și mai tinăr la voce. „Lucrurile mergeau atât de bine, când acel nemernic ne ieși înainte. Nu era bine să-i înfigem junghiurile în cóste? Cel puțin n'ar mai fi pus pedeci unei întreprinderi plănuită cu atâta necaz.”

— „Lucrul e într'adevăr cam prost, bunul meu stăpân,” țise celălalt cu o voce de contrabas. „Ai audit, cu ce siguranță vorbia el de Orcheeni și Roceni? Să fiă ore pârăcalbul un trădător?”

— „Trădător, netrădător, deóre-ce boerii au recunoscut de Domn pe acest nemernic, el va rămânea biruitor.”

— „Ha! ha! ha!” rise contrabasul cu un sgomot, care ar fi deșteptat pe un surd adurmit.

— „Taci, fiu al Satanei!” observă repede celălalt, strângându-l țépên de braț. „Trompeta ta de Iericho ne pôte face supărări.”

— „Totul e, că nici nu se pôte lucru mai caraghios, decât recunoscerea unei bande de ciocoi fără putere și fără influință. Să ajungă Măria-ta pe tron, și ei vor dispărea ca fumul înaintea suflării-ți prea puternice. Boerului îi trebeu ștréngul séu paloșul călăului. De altcum Țepeș-vodă de dincolo ne-a luminat cu minunatul séu exemplu.”

— „Hm!” țise celălalt. „Țepeș a sfărșit-o cam rău! Dar nu-i vorba de asta. Tótă cesțiunea se reduce a opri pe Fét-frumosul de ađi-nópte să ajungă la Domniă prin influința boerilor. Ce să facem? Éta totul!”

— „Héi, héi! decă Măria-ta ar asculta pe prea plecata sa slugă, mai că . . . mai că . . .”

— „Să vedem, ce-mi ști spune?”

— „Eú știu, ce știu. Vorba multă-i sérăcia omului! Ce gândești, Măria-ta, decă s'ar găsi ore cine, un om iscusit, bună-óra ca o persoană prea bine cunoscută de mine? Acest ore-cine s'ar duce la vodă și i-ar spune între patru ochi, cam cum stău lucrurile . . .”

— „O denunțare, pfui! așa ceva nu e demn de un boer de sânge!”

Cine ar fi putut vedea fața contrabasului în acest moment, ar fi fost speriat de palórea ei și de fulgerul, care scânteia din ochii lui.

— „De un boer de sânge, nu, ce e drept; dar pentru un nemernic de plebeu fără nume și fără onóre de pierdut, așa ceva este prea puțin lucru!”

— „Haide, să vedem mai încolo!”

— „Cum? Nu cuprinđi Măria-ta urmările acestui pas?”

— „Nu prea vэд la ce ar fi bun!”

— „Atunci prea plecata slugă își va lua libertatea

de a explica lucrul. Vodă înțelegând, ce se petrece între boeri și cunoscând, că chiar prea iubitul său Bucium face parte din conspirațiune, negreșit își va îndrepta totă atențiunea asupra amicilor, hm! hm! voi să țin asupra colegilor noștri. Cel dintâiu lucru al său va fi să pună mâna pe dulcele Petru, Făt-frumosul de ață-nopțe, pe mândrul Bucium, energicul Paos, în sfârșit pe capii declarați ai conspirațiunii.“

— „Ei bine?“

— „Ei bine; Măria-ta plecând îndată la Orchei, vei veni cu fidelul pârcaș, cu voinicii Orcheeni și Roceni, vei surprinde pe vodă ocupat cu alte treburî, îl vei prinde și vei ocupa tronul. Într'aceea jalba boerilor fabricată ață-nopțe va ajunge la Constantinopol împreună cu mijloacele de corupțiune, va influența mazilirea lui vodă, și de bună seamă recunoșterea Măriei-tale, decă vom fi înțelepți. În modul acesta, cu o lovitură vom ucide două epuri.“

— „Bravo! Pre legea mea, tu ești născut pentru șiritlicuri, se vede c'ai răsărit în „Fanar.“

— „Hm! hm!“ rinji contrabasul într'un ton sardonice care ar fi deșteptat neîncrederea „Măriei-sale“, decă n'ar fi fost ocupată cu minunatul plan descoperit de „prea plecata sa slugă.“

— „Ei!“ țise de odată Măria-sa, „tote ar fi bune, numai un lucru n'am hotărît. Cine va fi puterea, care va pune în mișcare mașinaria construită cu atât neceaz?“

— „Măria-ta ai țis mai adineori, că un boer de sânge nu poate denunța; eu însă nu sunt boer, nici de sânge, nici parvenit, mă voi putea dar însărcina cu această misiune, decă-ți posed încrederea.“

— „Decă posezi încrederea mea? Știi, că-mi pari ciudat, Lambrule? Ore n'am lucrat până acum împreună? Să isprăvim cauza tot împreună, și folosul va fi împărțit frățește!“

— „Măria-ta ești prea bun, de aceea îmi permit a asigura, că întreprinderea va reuși de minune. Cam cunosc eu ce-î trebuie lui vodă,“ și el surise crâncen sub masca sa.

— „Așadar lucrul e pe deplin hotărît,“ conchise Măria-sa. „Eu plec îndată, ér tu rămâi pe lângă vodă. Îndată ce vor cădea capetele adversarilor noștri, tu mă vei înșciința, și atunci voi sosi cu omenii mei!“

— „Așa este, Măria-ta. Fii pe pace, vênatul ne va veni în cursă. Depinde dela noi să punem mâna pe el.“

Necunoscutul, care se numia Măria-sa, flueră odată într'un mod particular. Câte-va secunde în urmă se arătă un călăreț conducând un al doilea cal de căpăstru. Măria-sa încalcă cu ușurință, mai țise odată: Adio, Lambrule, aibi grijă, și plecă cu iuțela fulgerului pe drumul către Orchei.

Lambru, ca să-î țicem pe nume, rămase câte-va secunde nemișcat, uitându-se după cei doi călăreți până când umbrele de spre țiuă îi acoperiră. Atunci clătină din cap și murmură:

— „Du-te, du-te, mititelul meu Ionașcu, du-te păpușă, care crezi, că scepstrul și coróna sunt niște jucării pentru copii. Deșteptarea din visul, care te légână, va fi crudă; vei vedea scepstrul scăpându-ți din mână, când voința mea va fi hotărît altfel. Păpuși nemernice, pe care nu ve taie capul să ve mișcați din loc, voi vreți să conduceți popóre, să hotărîți destinele nêmurilor! Voi veți sbura ca fumul la suflarea mea, ér tronul și mărirea lui

este făcută pentru cel ce șciă să ve jöce pe degete. Aide! la luptă!“

La aceste cuvinte, Lambru își scöse masca, își desbracă haina de conspirator, și din aceste lucruri făcu un pachet mic, pe care-l ascunse sub mantaua de cavalier.

Era un colos de om acest Lambru. Fața lui grăsu-liă și rumenă, încadrată de o barbă puternică, avea o espresiune de bonomiă și chiar ore-care melancoliă, pe când ochii lui străluciau de vicleșug. Ei descoperiau o inteligență rară și o astuție necomparată. Coloșii în genere n'au reputațiunea de a fi inteligenți. Lambru era o esceptiune; inteligența lui era în raport cu mărirea corpului. Simțul moral însă era cam slăbit; acest om întrebuița ori-ce mijloce pentru a-și ajunge scopul. Erau însă minute, în care un fel de filosofie melancolică îl domina, și de astădată se păru în prada unor simțăminte de felul acela. Era ore-care duioșă în vocea sa, când țise:

— „Și totuși parcă mi-e milă de acel Făt-frumos! Ce mândru june! ... Pecat! ... A, bah! ... El e prea frumos și prea inteligent pentru a trăi. Omenii ca el sunt chiămați să stea pe tron, și nu voi să am rivali atât de puternici. Lupta va fi cu mult mai ușoră cu nebunul de Aron și cu nerodul de Ionașcu.“

Vorbind astfel, Lambru înainta pe gânduri și planul întreg al întreprinderii se desfășura în capul lui vast. Lambru în timpurile noastre ar fi devenit pote un mare om de stat; pe timpul lui nu putea fi decât un intrigant ambițios.

Într'aceea ajunse el la o casă de aparință cam modestă, care sêmăna a ospetărie. Aci bātu la ușă într'un mod particular. În casă se făcu lumină, o ferestruică deasupra ușii se deschise și o voce regușită țise:

— „Ce vreți, omule, când lumea dörme?“

— „Somnul nu e bun, când spada se ascute!“ răspunse contrabasul lui Lambru.

Atunci ferestruica se închise din nou, lumina dispăru pentru un moment, zévórele scărțairă și ușa se căscă de ajuns, pentru a da trecere lui Lambru. Acesta privi un moment la ospetarul somnuros, care avea încă scufa de nopțe pe cap și cam morăia că-cî a fost deșteptat cătră dimință, când somnul e mai dulce.

Într'adevăr aurora începea se roșescă firmamentul.

— „Prepelicării sunt în cușcă?“ întrebă Lambru rădicându-și mantaua cavaleresece cu vârful spadei.

— „Da, Măria-ta,“ răspunse bietul om intimidat de contrabasul acelei voci.

— „Aide, pune-mi bine acest pachet, și luminează-mi până la cușcă!“

Într'odăe, care, afară de păreții golii, nu mai presenta decât niște lavițe și o masă, se afla o cétă de patru inși, fețe desperate, cu mustăți enorme și priviri crunte. Cel puțin așa se păzură, când bātu Lambru cu pumnul în masă pentru a-î deștepta.

— „Hei, copii,“ țise el, „la raport!“

Toți săriră în picioare și-și scöseră cujmele cu respect.

— „Să vedem, Cobuz,“ continuă el, „ce veste-mi aduci despre Făt-frumos?“

— „Ce să fiă, Măria-ta; uleiul tot arde în casa aceea, și două umbre se tot mișcă. Am lăsat pe Veveriță prin pregiur, ca să-î pândescă, și îndată ce va băga de sêmă ceva mai netemeinic, ne va da de șcire.“

— „Bine! Dar luați-ve sêmă, de va scăpa care-va

din acele două prepelițe, e vai de pelea voastră. Să știi, că acolo e ce e.“

— „Las pe mine, Măria-ta!“

— „Acum vine rândul tău, Ciolpane,“ continuă Lambru. „Cum stă cu prepelița ta?“

— „Bine, Măria-ta, Bărlădenul se află în cuib, dorme liniștit, ér Scrânciob îl pândește.“

— „Dar tu, Retevei, cum stai?“

— „Paos a venit la cuib cam târziu, dar totuși a venit, și nu va ieși de acolo fără șcirea lui Băltag.“

— „Mai rămâi tu, Coțcar, șiret din Fanar. Tie ți-am încredut misiunea grea de a scote la lumină pe cel mai îndrăcit. Cum stă lucrul?“

— „Cam rău stăpâne. Prepelița mea nu s'a arătat nicăiri; și nu-î șcim cuibul. Înzadar am voit să-l ved, să-î urmez pașii, nimic nu mi-a reușit. Acel om parcă e înrudit cu Satana. Îmi vine a crede că nu vom da de cap cu el.“

— „Hăi, hăi! Coțcar, fătul meu, mi se pare că îm-betrânești, ți s'a tēmpit mirosul și o să-ți pierdă slujba. — Decă până de sérá nu vei da de urma lui, să știi că ești un om pierdut!“

— „Voiu face totul, stăpâne!“

— „Acum, étă ceva, ca să vē dea curagiū!“ încheiá Lambru aruncându-le o pungă cu bani și se depărtá.

— „Șerpe înveninat,“ murmurá el în sine, „tu singur vrei să-mi rezisti? Dar fii sigur, fătul meu, că te voiu sfărîma ca pe o bucată de sticlă. Cât despre prietinel Bucium, el se crede prea în siguranță, pentru a cerca să fugă. Odată acești capi nimiciti, conspirațiunea nu mai are nici o putere; imi mai rămâne să sumuț pe cei doi lupi unul în contra altuia, și să-î las a se sfășia. Atunci victoria este a mea.“ La aceste cuvinte fața lui grásulie avu un suris de o mulțămire nespusă.

— „Acum, aide să ne pregătim pentru a întra în vizunia lupului!“ încheiá el acel monolog.

(Va urma.)

Dómna lui Negru și bardul.

E splendidă masa și vinuri străine
Se varsă spumând
Prin cupe de aur; ér Domnul rîdend
Voește să-nchine.
Aici cavalerii vestiți în bătăe
Prin luptele lor
Cu tinere dame, brunete, bălae
Vorbiau de amor.
Ér Dómna frumósă și jună soție,
Cu ochii în jos,
Lăsa să se vedă a sa bucurie
Rîdend grațios.
— „Să vie străinul ce cântă afară
Să cânte aci!“
Așa vorbi domnul și toți așteptară;
Străinul sosi.
— „Cu voi bucuria și dulcea plăcere
Óspeți străluciți,
Ér vieța-vē cure ca riul de mîere,
Să fiți fericiți!“
— Dar ce ai tu, Dómna? ce iute schimbare?
Ce-ai tu de suspini!
Ca spicul cel galben tu fruntea înclină,
O, dulce suflare!
De ce tăceți, óspeți? o, dómne frumóse,
De ce stați tãcend?
Ia harpa, străine, cu bucle-auróse,
Ia harpa curénd!
Și pentru acésta să dați lui îndată
Tot ce-am mai scump eū,
Să-î dați lui chiar cupa-mi în aur lucrată
Și chiar calul meu!
— „La alții dă cupa, la alții dă calul!
O, Dómne, eū cânt,
Cum fășie plopul, cum vijie valul,
Cum vuvue-un vânt!“
Străinul incede o tristă cântare.
Óspeții, uimiți,

Se încânt d'armonie, deșértá pãhare,
Se cred fericiți.
„Mie credință tu mi-ai jurat
Pân' la morminte unde tot móre.
Oh! frumuseții putem noi óre
A nu îi crede cuvéntul dat?
Pentru mărire mi-ai făcut réu,
Jefind iubire și resfățare
Viéța ta trece în întristare:
Cerule résbună pe bardul séu.
Vai! pentru tine eū pătinesc!
Viéța-mi se scurse fără junețe;
Plină de lacrimi și de tristețe;
Cu tóte acestea eū te iubesc!
Amorul arde în sinul meu
Bătut de doruri apăsátóre
Ca roua dulce p'o tristă flóre
Ce se inclină sub doru-i greū.
Adesea chipu-ți desfátător
Ca o lumină printre morminte,
Vine, suride, mi-aduce-aminte
D'acele timpuri de sânt amor!
Astfel aruncă ochii pe flori
Pasérea blândă până ce móre;
Murind ea încă ar vrea să sbóre
Pe o ghirlândă de sərbători.
O rugăciune voiu să-ți fac eū,
Și a mea frunte să se incline!
Revarsă două lacrime line
Că-cî ađi mē lasă sufletul meu!“

Străinul precurmă cântarea-î îndată,
El nu mai putea,
Să cânte de lacrimi; ér dómna zimbă
Prin plâns astă-dată.
Adóua-đi însē pescarii găsiră
În Argeș pescénd,
Un june cadavru și-apoi o liră
Aflară, cãtând.

D. Bolintínenu.

Cruțarea.

II. Obicinuirea de a cruța.

Cei mai mulți ómenii pot avea venit de ajuns și o vieță îndestulată, numai să voiescă a pași pe calea potrivită, pentru a și le asigura și a le gusta. Ómenii, cari sunt bine plătiți pentru lucrul lor, încă ar putea să devină ca-

pitaliști și să-și câștigate parte la progresul și bună-starea lumei. Dar numai decă-și vor da silința la lucru, activitate, onestitate și cruțare, își pot îmbunătăți pozițiunea lor propriă seú a clasei lor.

Societatea de astăzi suferă mai mult de risipa bani-

lor, decât de lipsa de bani. Este mai ușor, a-și agonisi bani, decât a învăța, să-î cheltuești cum trebuie. Nu ceea ce agonisești formeză averea, ci modul cum cheltuești și cruți. Și decă câștigi prin munca ta mai mult decât îți e de lipsă pentru trebuințele tale personale, și ale familiei tale, și poți pune la o parte o mică provisiune de economii, atunci de sigur posezeți elementele buneî stării sociale. Economiiile pot să fie mici, dar vor fi de ajuns, pentru a te face independent.

Nu există nici un motiv, ca muncitorul bine plătit de astăzi să nu pótă pune la o parte o mică provisiune de capital. Pentru acesta e de lipsă abnegațiune de sine și talent economic. Într'adevăr, industrialii cei mai însemnați ai timpului nostru sunt în parte mare ómenî, cariî s'au rădicat din clasa cea mai de jos a lucrătorilor. Acumularea esperinței și a îndemănării fórmeză deosebirea între muncitor și nemuncitor, și atěrnă dela muncitor singur, decă voește să-și cruțe séu să-și risipescă capitalul. Decă-l cruță, va găsi totdeuna ocaziuni destule, pentru a-l așeđa cu siguranță și cu folos.

„Când mă aflam mai deunăđi în Lancashire,“ ȓicea Cobden cãtră concețãtenii sãi din Midhurst¹⁾, „am vizitat în societatea unor domni o fabrică, și acestă fabrică era a unui bărbat, al cărui nume adevěrat îl voiú tăcea, dar pe care pentru scopul meu presinte îl voiú numi Smith. Când umbla acestă fabrică, ocupa cam 3—4000 persoane, și sub un coperiș se aflău 700 de rěsbóie cu abur. Când ne depărtarăm, unul dintre amicii, cariî mă însoțiau, bātu pe uměr pe proprietarul fabricei și ȓise cu intimitatea bărbătescă ce distinge pe poporul din Lancashire: „Înainte cu 25 de ani domnul Smith era singur un lucrător, și tot ce posedea acum are să mulțămescă numai și numai diligenței propriie și vieței sale simple.“ La acestea rěspunse îndată domnul Smith în același mod franc și vesel: „Nu, n'am să le mulțămesc tóte mie singur; am luat în căsătorie o femeia avută; cã-cî când am luat-o, ea cãștiga 9 șilingi și 6 pence (cam 10 lei séu 5 fior.) pe sěptemână ca țesătoré într'un rěsboiú cu abur.“

Cruțarea timpului este egală cu cruțarea banilor. Franklin ȓicea: „timpul este ban.“ Decă dorește cine-va

să agonisescă bani, póte să o facă întrebuițând timpul cum se cuvine. Dar timpul póte fi cheltuit cu indeplinirea multor lucruri bune și nobile. El póte fi întrebuițat la învățatură, artă, șciință și literatură. Timpul se póte cruța în mod sistematic. Sub sistem înțelegem aici o instituțiune, prin care se pot ajunge unele scopuri așa, cã la urmărirea lor nu se pierde timp. Fiă-care om de afaceri trebuie să purcědă sistematic și în ordine. Tot așa fiă-care economă. Trebuie să fiă un loc hotărît pentru fiă-care lucru, și fiă-care lucru trebuie să fiă la locul lui. Mai departe pentru tóte trebuie ficsat un timp anumit, și tóte trebuiesc făcute la timpul lor.

Nu e de lipsă să demonstrăm, cã o purcedere economică este folositoare. Nimeni nu contesteză, cã virtutea cruțării se cãștigă prin exercitiú. Despre acesta vedem exemple numěroșe. Ceea ce au făcut mulți ómenî, pot să o mai facă și alții. Nici nu e cruțarea o virtute, care produce durere. Din contră, ea ne pune în pozițiunea, de a ocoli mult dispreț și óre-care lucruri nedemne. Ea ne cere abnegațiune, dar nu delăturarea orî-cărei petreceri potrivite. Ea ne procură multe bucurii oneste, pe care ni le rãpeșce risipa și escesurile.

Să nu ȓică nimeni, cã nu póte cruța. Sunt puține persoane, care să nu fiă în stare a pune la o parte cãți-va lei pe sěptemână. Trei lei cruțai pe sěptemână ar da peste două-ȓeci de ani suma de patru mii opt sute lei, și în alți ȓece ani, socotind și interesele, opt mii patru sute de lei. Unii vor ȓice, cã nu pot cruța nici măcar atâta. Bine, atunci începeți cu două lei, cu un leu, cu

cinci-ȓeci de bani. Începeți cu orî-ce, dar faceți un început! Ducěnd în cassa de păstrare o jumătate de leu pe sěptemână, și continuând astfel în decurs de două-ȓeci de ani, veți ajunge la 800 de lei, și după alți ȓece ani la 1400. Obiceiul cruțării și al abnegațiunii trebuie să se formeze.

Cruțarea nu pretinde un curagiú deosebit, nici o înțelepciune estra-ordinară, nici o virtute supra-omenescă. Ea cere numai minte sănătoșă și puterea de a rezista plăcerilor egoiste. Într'adevăr cruțarea este numai mintea sănătoșă, care-și desvóltă influința sa în lucruri de tóte ȓilele. Ea n'are lipsă de o hotărîre fierbinte; puțină abnegațiune răbdătoare este de ajuns. Începe! este motto al ei. Cu cât se exercită mai mult cruțarea, cu atâta devine ea mai ușoră, și cu atâta mai curěnd resplăteșce cruțătorului jertfa, pe care și-a impus-o.

Putem pune întrebarea: Este óre cu puțință unui

Aleksandru I de Battenberg, principele Bulgariei. (Pag. 233.)

¹⁾ Midhurst este un orășel cu 1500 de locuitori în comitatul Sussex. Aci s'a născut Cobden, bărbat de stat englez cu renume mare. Perđend curěnd pe sěrmanul sėu tată, Cobden a fost adoptat de o rudenie. Tinerul a umblat mai pe urmă ca agentul cãlctor al unei fabrici Egiptul, Turcia, Grecia, și o parte din America. Mai târđiu s'a consacrat șciințelor politice și și-a cãștigat un nume strălucit.

om, care lucră pentru un salariu mic, să pună ceva în casa de păstrare, decât are lipsă de fiă-care bănuț pentru susținerea familiei sale? Dar faptul stă, că acesta o fac mulți oameni silitori și solizi, că într'adevăr se înving și-și pun micile lor economii în case de păstrare sau alte institute de cruțare pentru oameni săraci. Și decât unii pot face aceasta, sub aceleși împrejurări pot să o facă toți — fără a se lipsi de o plăcere adevărată sau o petrecere reală.

Cât de egoist este din partea celui ce primește lăfă bună pentru munca sa, să întrebuințeze totul pentru sine — sau decât are o familie, să cheltuiască tot ce câștigă săptămână de săptămână! Când auzim, că un om, care a avut o lăfă bună, a murit fără a lăsa nimic, că și-a lăsat nevasta și copiii fără mijloc, i-a lăsat întâmplării, să trăiască ori cum, sau să moră, acesta o privim ca abținerea cea mai egoistă dela ori-ce cruțare. Și totuși oamenii cugetă relativ foarte puțin la astfel de cazuri. Poate umblă pălăria în jur. Subscrierile în favoarea celor rămași încă pot aduce ceva, poate însă nimica, și rămășițele dărăpănate ale nenorocitei familii se cufundă în sărăcie și lipsă.

Și totuși prudența cea mai simplă ar fi împiedecat în mare parte acest sfârșit. Lipsa vre unei plăceri sensuale și egoiste — a unui pahar de bere sau a unei cantități de tutun — ar fi pus pe un om în stare în decursul timpului, să cruțe ceva pentru alții, în loc de a risipi totul pentru sine. Într'adevăr este datoria necondiționată și a omului celui mai sărac, fiă și într'o măsură mică, să îngrijască de susținerea sa proprie și a familiei sale în timpuri de boală sau de neputință, care adese-ori năpădesc pe om, când se așteaptă mai puțin la ele.

Cam puținii oameni pot fi bogăți; dar celor mai mulți le stă în putere, să-și agonisască atâta prin sânguință și economie, cât e de ajuns pentru trebuințele lor personale. Ei pot deveni și posesori de economii, care sunt de ajuns, pentru a-și scuti de lipsă și sărăcie la bătrânețe. Nu este atât lipsa de ocaziune, cât lipsa de voință, care se opune economiei. Poate lucra cine-va neconținut cu brațul și cu capul, dar ce-î folosește decât nu se poate reținea, de a cheltui tot cu ușurință, și de a trăi prea bine.

Maioritatea oamenilor voește mai bine să guste plăceri decât să exerciteze abnegația. La masa oamenilor animalul predomină. Ei cheltuiesc adesea tot ce câștigă. Dar nu este numai clasa lucrătorilor, în care dăm peste risipitori. Auzim vorbindu-se despre oameni, cari au câștigat și cheltuit mii de lei pe an și acum, murind fără de veste, n'au lăsat copiilor nici un ban. Toți cunosc astfel de cazuri. La morțea lor până și vasele și acarele casei, în care au locuit, sunt ale altor oameni. Tote se vînd pentru a acoperi spesele înmormântării și a plăti datoriile, pe care le-au făcut ei în decursul vieții lor risipitoare.

Banul reprezintă o mulțime de obiecte fără preț sau fără folos real; dar reprezintă și ceva mai prețios, care este neatârarea. Din punctul acesta de vedere, el are mare importanță morală.

Ca un gagi al neatârării, însușirea economiei modeste și plebeice apare îndată înabilitată și înălțată la rangul virtuții celei mai cu merit. „Nici-odată să nu tractezi cu ușurință afacerile de bani,” ține Bulwer; „banul este caracter.” Unele din cele mai bune însușiri ale omului se bazează pe întrebuințarea justă a banului; astfel s. e. mărinimia, bună-voință, dreptatea, onestitatea și preve-

derea. Multe din relele sale însușiri își au originea în reua întrebuințare a banului; astfel s. e. lăcomia banului, șgârzenia, nedreptatea, excesul și lipsa de prevedere.

Nici o clasă de oameni n'a îndeplinit ceva cum se cade, decât a trăit din mână în gură. Oamenii, cari cheltuiesc tot, ce câștigă, atârna neînecat de-asupra abisului lipsei. Ei trebuie neapărat să fiă slabi și neputincioși — sclavii timpului și ai împrejurărilor. Ei influențază, ca să rămână săraci; își pierd stima înaintea lor însuși, ca și stima altora. Pentru ei e cu neputință, să fiă liberi și neatârători. A nu fi cruțător este de ajuns, pentru a deveni lipsit de spirit bărbătesc și destoinicie bărbătescă.

Un om însă, care a cruțat ceva, fiă ori cât de puțin, se află într'o altă poziție. Micul capital, pe care l'a pus la o parte, este mereu un izvor de putere. Omul acesta nu mai este jocul timpului și al sorții. El poate să se uite cu îndrăsnelă în fața lumii; este oșei-cum singurul său stăpân. El poate dicta propriile sale condițiuni; nu poate fi nici cumpărat nici vîndut. El poate aștepta cu voință o vîrstă plină de haznă și de fericire.

Deci oamenii devin înțelepți și cu judecată, devin de ordinar prevădători și cumpătați. Un om neprecuțat își cheltuiește ce are asemenea sălbaticului, îndată ce-î ajunge pe mână, și nu se gîndește la ziua de mâine, la timpul lipsei sau la pretenziunile altora, pe cari i-a făcut dependenți de sine. Țr un om cu minte se gîndește la viitor, se pregătește de timpuriu pentru zile negre, care pot veni asupra lui și a familiei sale, și ia precauțiuni față de cei ce-î stau aproape și-î sunt scumpi.

Ce responsabilitate serioasă ia asupra-și omul, care se însoră! Pușini se cugetă serios la această răspundere. Poate că este bine așa. Că-ți o cugetare prea serioasă s'ar sfîrși cu aceea, că ne-am feri de viața casnică și de responsabilitatea ei. Însă, odată însurat, un bărbat ar trebui să se resolve îndată ca, întru cât ar atârna dela el, lipsa nici-odată să nu trecă pragul căsniciei sale, și ca copiii săi, în cas când ar dispărea el de pe arena vieții și a muncii, să nu rămână ca o sarcină în spinarea societății civile.

Economia cu scopul acesta este o datorie importantă. Fără economie nimeni nu poate fi drept — nici onest. Ne-prevederea este cruțime față cu nevastă și copii, chiar când cruțimea provine din neștiință. Un tată își cheltuiește prisosul de mijloc pe bețură, îngrijindu-se de puțin și ne punînd nimic la o parte, apoi mure și-și lasă familia fără mijloc de existență. Poate exista o formă de cruțime, care să înțreacă pe acesta? Și totuși acest drum îl urmăzează cu ușurință foarte mulți din fiă-care clasă a societății. Clasele mijlocii și de sus au tot atâtea datorii ca și cele de jos. Ele se întind cât nu le ajunge saltăua; ni-zuesc după luciul, după bucurii și plăceri nedemne. Ele se luptă pentru a deveni bogate, ca să aibă ce cheltui — ca să bea vinuri grele și să potă da prînzuri bune.

Sunt acum câți-va ani, de când țise domnul Hume în casa de jos a Englierei, că modul de viață în Angliera a luat în tôte privințele un ton prea înalt; observarea acestui deputat a fost primită cu „risete șgomotose.” Dar aserțiunea sa era foarte adevărată, și astăzi e mai adevărată ca totdeauna. Ce e mai trist, ea e poate mai adevărată la noi, decât în Angliera. În tôte clasele societății domnesc un fel de figură de luc și de traiu risipitor.

Fia-care Român, cât de sërac, se crede un strănepot al vre unui patrician roman, și prin urmare obligat a trăi amësorat rangului sèu. Tristă cale, care ne conduce în prăpastiă, decă nu ne oprim până este încă timp. Omenii cugetători cred, că trăim prea repede, cum țice Francezul „à toute vapeur.“ Facem risipă, trăim mai bine decăt ne iértă mijlócele. Lepădăm ceea ce am câștigat, ba ne lepădăm și viéta.

Mulți ómení lucră cu multă sèrguință pentru a-și câștiga baní, dar nu știu cum să-í cheltuéscă mai bine. Eí sunt destul de silitóri și de dibačí, pentru partea din-tăiú, dar n'aú destulă înțelepciune pentru partea a dóua. Câte odată ne cuprinde pasiunea, care cere plăceri, ér noi fí cedăm fără să luăm în vedere urmările. Și totuși acésta nu póte fi decăt urmarea uitării, că-cí pasiunea se póte ține în frèu printr'o voință tare și prin rezoluțiunea de a ne feri de risipă.

Obiceiu cruțării se naște mai cu sémă din dorința, de a ne îmbunătăți starea noastră socială și a acelora, carií atèrnă dela noi. El se abține dela tot ce nu este esențial, și încungiuură orí-ce mod de viéta, care este risipitor și escesiv. Un lucru cumpèrat pentru prețul cel mai mic va fi prea scump, decă e de prisos. Cheltuelile mici conduc la cele mari. Cumpèrarea unor lucruri netrebnice ne obiçnuésce la risipă într'alte privințe.

Cicero țice: „A nu avea mania de a cumpèra, insemnézá a poseda o rentă. Mulți sunt tiriti de atracțiunea ieftesugului. Aici e un lucru ieftin de cumpèrat, haíd să-l cumpèrăm!“ — „Dar íl poți întrebuița la ceva?“ — „Nu, pentru moment nu, dar de sigur odată ne va fi de folos.“ În modul acesta cumpèrăm multe. Unii cumpèră porcelan vechiú — atáta, încât ar putea deschide o prăvălie de porcelan. Alții cumpèră tablouri vechi — mobile vechi — vinuri vechi — tot tirgueli ieftine! N'ar fi atáta pagubă să cumpere cine-va aceste lucruri vechi, decă nu s'ar cumpèra pe cheltuéla creditorilor acestuí amator și cunosçetor. Horace Walpole țicea odată: „Sper, că nu va mai fi licitațiune; că-cí nu mai am loc nici de o schiópă, ér baní tufă.“

Ómenii trebuie să-și procure în tinerețe și în anii maturi mijlócele necesare, pentru a trăi plăcut și fericit la țile bètrâne. Nu póte fi nimic mai trist, decăt un om bètrán, care și-a petrecut cea mai mare parte a vieții în muncă bine plătită, ér acum a ajuns să-și cerșescă pânea, sèu e cu totul lăsat la mila vecinilor orí a străinilor. Nimic alta decăt acéstă iconă a viitorului ar trebui să însufle tinerilor rezoluțiunea, de a munci și a cruța pentru viitor spre binele lor și al familieí lor.

Ínt'r'adevèr în tinerețe ar trebui să ne obiçnuim la cruțare, ér la bètránețe ar trebui să fim mai liberali cu ceea ce posedăm, fără însè a trece peste marginile venitului. Tinerul are încă un viitor lung înainte sa, în care póte urmări principiile economiei, pe când celălalt se apropie de sfèrșitul carierei sale, și când móre nu póte lua nimic cu sine.

La noi se întèmplă contrarul. Tinerul, decă are baní, fí aruncă cu amèndouè mânila ca și tatál sèu, ba de multe orí mai grozav decăt acesta, care e aprópe de finea carierei. Tinerul începe viéta veselă din momentul în care a lăsat-o tatál sèu. El cheltuește mai mult decăt cheltuia tatál sèu, când era de vârsta lui, și în curènd se vede îngropat în datorií. Pentru a-și îndestuli trebuințele neîncetate, íși iea refugiú la mijlóce neconștiințiose și la câștig neiertat. El cèrcă să facă baní repede, speculéză, se aruncă în comerçiú peste averea sa, și se vede în curènd fără lescae. Negreșit, în modul acesta íși câștigă esperință, dar acésta nu este urmarea unei acțiuni bune, ci a unei rele.

Socrates recomèndă taților de familie, să observeze purcederea vecinilor lor celor cruțători — carií-și întrebuițéză mijlócele în modul cel mai avantajos — și să tragă folos din esemplul lor. Cruțarea este esențial practică și se póte învèța mai bine prin fapte. Să punem, că doui ómení câștigă câte cincí lei pe ți. Cât despre viéta familiară și despre cheltueli, ei se află în acelési referințe. Și totuși unul țice, că nu póte cruța, și nici nu o face, pe când celălalt țice, că póte cruța, íși depune economiile regulat într'o cassă de păstrare și devine capitalist.

(Va urma.)

Cutremurile de pământ').

Pământul nostru la prima sa purcedere n'a fost în starea, în care se află în timpul de față. Din contră, geologia, știința despre structura pământului, ne învèță a cunósce mai de-aprópe legea nestrămutată a naturei, lege, care țice: nicăiri nu esistă liniște, ci tóte trebuie să se transforme prin diferite schimbări.

Dela acéstă lege nu se abate nimic în natură! Tóte sunt supuse eí prin urmare și planetul nostru. E lucru fórte natural, ca să nu putem observa așa de afund schimbarea pământului, deóre-ce el e așa de mare, ér noi așa de mici. Totuși trecutul ne dovedește fórte clar fapta acestei străformări! Archivele lumii anti-istorice, adică ierburile decopiate în păturile pământului, ne dovedesc fără îndoiéla modificarea, pe care a trebuit să o sufere pământul în decurs de mií de aní. Planetul nostru e acoperit cu ruini și pulbere de plante și animale petrificate ale lu-

mei antice, și aceste ruini nu s'aú putut produce, decăt numai prin schimbările, prin catastrofele grandiose ale timpurilor trecute.

Ce spectacule infricoșate sunt d. e. revărsările de apă, activitatea vulcanilor sèu chiar cutremurile de pământ, care cășunéză în o clipită mórtea miliónelor de făpturi, și de care sunt amenințate sèrmenele fințe și în timpul de față, făr' a se putea apèra în contra lor! Ce sunt însè acestea pe lângă catastrofele din timpul anti-istoric, prin care a primit pământul o formă tot mai acomodată pentru subsistarea organismelor și după a căror moderare și-a început activitatea făptura inteligentă. Numai cu desvoltarea mai târzie a pământului aú încetat din ce în ce și acțiunile diferitelor puteri ruinátore; acestea însè nu aú putut apune de tot nici pân' acum, ci precum ne arată istoria omenirei, s'aú mai înfătoșat ici colo, încă târziú după purcederea omului, fórte multe catastrofe locale. Așa d. e. dintre influințele puterilor naturali cea mai importantă este acea revărsare de apă, care s'a întèmplat cu vre-o 2400

) Astăđi, când țiarele conțin în fia-care număr șciri despre cutremuri de pământ, credem că un studiú despre aceste fenomene va fi de interes.

de ani înainte de Chr. și care e cunoscută sub numele de „potopul lui Noe“. Acest potop a avut o mare influință asupra pământului, nu a fost însă lăft peste toate părțile lui. — Afară de aceea multe tradițiuni ne încurajază a crede, că au mai fost revărsări de apă, care se pot asemăna cu potopul lui Noe; așa spre exemplu istoria Elinilor antici ne vorbește despre un potop din timpul lui Deucalion și Ogyges.

În același mod au influențat asupra formei esterne a pământului și alte puteri naturale prin erupțiuni vulcanice și cutremuri de pământ. Ele au rădicat din mări insule, din șesuri au făcut deluri; au aplanat lunci, au răsturnat coline ș. a.

Aceste puteri diferite au influențat atât asupra pământului, cât și asupra făpturilor de pe el.

Scopul nostru nu este a vorbi despre toate aceste catastrofe locale, ci a arăta numai acțiunea și influința cutremurilor de pământ, care într'adevăr cășunază una dintre cele mai importante schimbări în natura întregă.

Mișcarea și scuturătura simțibilă, ba, de multe ori vizibilă a părților mai mici se mai mari ale cōjei pământului se numește cutremur de pământ. Acest cutremur se pare a sta în relațiune foarte intimă cu scuturăturile care urmeză după erumperea vulcanilor activi. — Însă deore-ce cutremurii de pământ se întind de multe ori și peste locuri unde nu apar și nu există vulcani activi, îi putem împărți în plutonici și vulcanici. Acțiunea vulcanică e foarte generală; nu e ținut, care să fiă scutit de această specie de cutremur și nu trece o zi, în care să nu răsune în diferite locuri părți mai mici se mai mari ale pământului.

Spiritul omenesc, care voește să aducă toate într'un sistem determinat, a mers și mai departe, și pe lângă totă iregularitatea, ce se arată la acțiunea cutremurilor de pământ, s'au vulgarizat în știință trei feluri de puteri active la mișcările planetului nostru. Cutremurii sunt succesivi decât părțile cōjei pământului se rădică și se cufundă. Mișcarea de rădicare se atribue puterii vulcanice, care domnește în adâncimea pământului, era cufundarea puterii de gravitațiune. O altă mișcare e cea undulătoare, care purcede din scuturătură verticale și horizontale; pământul aci se rădică, aci se aședă în proporțiuni foarte schimbătoare. — În fine a treia specie de cutremuri e cea rotătoare care apare, decât sunt active ambele mișcări de mai nainte; aici parte se rădică suprafața perpendicular, parte se întorce în formă undulătoare. — Dintre aceste specii de cutremuri cea din urmă e cea mai ruinătoare și, precum au nisuit a documenta mai mulți geologi, cea mai generală.

În privința direcțiunii se deosebesc: cutremuri circulare și lineare. La cutremurile dintăiu s'gduiturile purced dintr'un punct, de unde se lăfesc în toate direcțiunile; partea scuturată a pământului se află în lăuntru unei linii circulare, din care causă teritoriul pus în mișcare se și numește cercul cutremurării. Acțiunea cutremurilor circulare e mai tare în punctul central al cercului numit, de unde se tot micșorează către margini, până dispare în fine cu totul. Cutremurile lineare încă-și au începutul lor dela un punct se mai dela un teritoriu mai mic, acțiunea lor însă nu se arată în toate direcțiunile pornitoare din acest punct ci numai într'o direcțiune.

Unele cutremuri sunt așa de slabe, încât acțiunea

presentă se simte numai pe locuri mici ale suprafeței pământului; altele sunt erăși așa de spațioase, încât teritoriul cutremurat se poate prețui la mai multe mii de kilometri pătrați. Cel mai colosal cutremur a fost în anul 1785, când s'a ruinat Lisabona. — Acest oraș a fost punctul central al cercului cutremurător; de aci fenomenul s'a lăft nu numai peste toate părțile Europei, ci și peste teritoriul nordic al Africei și peste cea mai mare parte a Nordamericei.

Durarea cutremurilor de pământ e foarte grea de hoțărît. Sunt locuri, unde se repetază ele așa de des, încât s'ar putea numi permanente; sunt erăși alte locuri, în care țin mai multe luni și numai cu anii încetă; în fine au fost casuri, unde cutremurarea a durat o zi, o oră, ba chiar numai câte-va secunde. Însă decât înieptările se și repetesc în decurs de ani întregi, durata acestor mișcări este totuși numai de un moment. Chiar cele mai îngrozitoare ruinări se petrec în câte-va secunde; ca o tempestate, așa și o astfel de catastrofă poate dura mai multe ore; înieptările trec însă iute ca fulgerul. Acel cutremur de pământ, care în anul 1693 a ruinat de tot peste 50 de sate și orașe și prin care și-au aflat mărtea până la 70 mii de oameni; cutremurul, care în anul 1812 a dărâmat orașul Caracas prefăcându-l în grămeți fără formă de cadavre și sfărături; aceste cutremuri, și încă altele multe, au durat numai cinci minute. Catastrofa dela Caracas se descrie foarte curios de unii învățați! Au fost trei lovituri, care au eșecutat fapta ruinătoare. Prima lovitură a pus în mișcare clopotele bisericilor, a doua a dărâmat coperișele caselor și nici nu se împlinise bine această acțiune, când urmă a treia lovitură care prefăcu frumosul oraș în ruine.

Aceste trăsări înfricoșate de o durare momentană, însă de o putere atât de grandioasă, încât pot desforma ținuturi întregi, nu au o basă fundamentală spre esplicarea lor și se poate dice, că purcederea cutremurilor de pământ încă nu e esplicată cu siguranță. Totu-și e aproape de adevăr, că cauza trebuie să se afle în interiorul pământului, ceea ce se presupune de acolo, că cutremurii se întind astăzi peste mari părți ale suprafeței pământului. — În timpul cel mai nou, partea cea mai mare a geologilor este de părere, că cutremurii de pământ sunt cășunați prin puterea masei fluide-înfocate, care se află în centrul pământului. Acesta e opiniunea așa numiților plutoniști. De altă părere sunt contrarii partidei plutonice, adică neptuniști, cari presupun, că cutremurii de pământ purced din fenomene meteorologice. Adică apa, care se strecoră prin cōja pământului, desface diferite „pământuri“ filtrând unele din părțile lor constitutive; prin acesta se formază în interiorul cōjei pământului un spațiu gol, a cărui desbinare căusează scuturăturile acelor părți. Fără îndoelă, unele cutremuri mai mici purced în modul acesta, însă cutremurile mai mari nu se pot esplica pe deplin cu ajutorul acestei teorii.

Dintre activitățile cutremurilor de pământ cele mai însemnate sunt următoarele: crepăturile, rădicările și cufundările teritoriului. — Scuturăturile pământului cășunază totdeodată desplicarea lui. Aceste crepături sunt foarte diferite: sunt unele foarte mici și abia vizibile, altele apar ca gropi afunde de o lungime și lățime de mai multe mii de metri. Decât s'au format astfel de abisuri în pietrii solide, atunci rămân mai mult timp deschise (căscate), era decât au purces în pietrii mai puțin solide, cu timpul se umple

și apoi se ȋce, că acele abisuri se ȋchid. Despicarea p m ntului e de multe ori ȋn legătură cu diferite dislocaȋiuni; adică o parte laterală a crep turii se rădică, alta ȋns  se cufundă ȋi prin ac sta punctele cor spunďetore ajung ȋn un nivel fórte diferit. — ȋn timpul de fa  r dic rile ȋi cufund rile care se pot observa sunt de d u  feluri. ȋn cazul prim se arată ȋndat  r dic ri, care ȋn genere purced din cutremuri de p m nt; a a d. e. cu ocasiunea cutremurilor din anii 1822, 1835 ȋi 1837 s'au rădicat de odată p r ile de mare din Chile ȋn o direcȋiune de mai mulȋi kilometri ȋi ȋntr'o ȋnălȋime de 2—3 metri. Astfel de r dic ri se pot observa mai de multe ori ȋi mai bine pe malurile mărilor, unde nivelul mării d  bas  sigură la esplicarea m rimeii r dic rii. — ȋn alt cas se pot observa cufundări momentane prin acȋiunea cutremurilor de p m nt; a a d. e. cu ocasiunea cutremurului din Lissabon, portul de acolo s'a cufundat dintr'odată. — De tot eterogene sunt acele r dic ri ȋi cufundări, care s'au observat pe multe maluri de mări, ȋi care decurg necontentit. Acestea se numesc r dic ri ȋi cufundări seculare spre deosebire de cele de mai sus. — E faptă dovedită, c  malurile Svediei se rădică ȋncet ȋn tot secul cam cu un metru; până când din contră, malurile Gr nlandiei sunt ȋn scădere necontentit . Pe malurile Britaniei s'au aflat ȋn mai multe locuri păduri submarine, ȋi deore-ce plantele cufundate consună cu acele, care cresc acolo ȋi acum, de aceea ac st  a ezare a trebuit să se ȋnt mple numai ȋn timpul mai nou. — T te aceste schimbări se par a fi rezultatul cutremurilor de p m nt!')

Cufund rile ȋi r dic rile teritoriilor mai mari au o

¹⁾ Aceste fenomene par a ȋntra mai cur nd ȋn clasa a a numitelor mi c ri line (mouvemens lents), care se estind asupra unei suprafe e cu mult mai considerabile, dec t cele mai importante cutremuri de p m nt. Este ȋntr'adevăr cunoscut, că geologii englezi adopt z  de preferin  mi c rile line, care se fac ȋncet ȋn decursul perioadelor geologice, c  adevăratele cause ale marilor transformări de pe suprafa a p m ntului, cum este ȋi formaȋiunea mun ilor. Geologii continentali, cu deosebire Francezii, nu se mulȋamesc cu acea caus , ci adopt z  a a numitele mi c ri repeďi (mouvemens brusques), care se petrec ȋntr'un timp scurt ȋn comparaȋiune cu enormele perioade geologice. Acestora le atribuesc ei ȋi formaȋiunea mun ilor, despre care Francezul Elie de Beaumont a inventat o teorii  devenită celebră. Fia-care din aceste mi c ri se estind asupra unei suprafe e considerabile ȋi cer un timp tot at t de considerabil pentru ȋndeplinirea lor; ele sunt dară fenomene cu mult mai importante dec t cutremurile de p m nt deși produse cam prin aceleași cause. De aceea credem, de altcum urm nd autorităților engleze ȋi continentale, c  schimbările considerabile din peninsula scandinavă, ȋndicate de autor, sunt produse mai cur nd de mi c rile line, dec t prin cutremur de p m nt. De altcum autorul ȋnsuși, numind acele schimbări eterogene, m rturise ce că ele nu sunt rezultatul vre unui cutremur de p m nt. *Red.*

Chemnitz, 1879.

ȋnfluin  ȋnsemnat  asupra schimbării florei ȋi a faunei; c -ci din aceste p r i de p m nt se eschid, prin schimbarea ȋmpregiu rilor, reprezentanȋii remnului animalelor ȋi plantelor ȋi se suplinesc prin o nouă imigrare. A a s'a observat, că la cufundări locul plantelor ȋi animalelor continentale se ocupă mai ȋnt iu prin locuitorii b lȋilor. Prin continuarea cufundării ac stia se alungă de locuitorii lacurilor, ȋi ȋn fine imigr z  animalele de mare. La r dic ri se ȋnt mple ac st  schimbare ȋn mod ȋnvers ȋi se suplinesc organismele locale.

ȋmpresiunea produsă prin ȋnfricoșatele acȋiuni ruin tore ale cutremurilor de p m nt se ȋnăl  până la disepurare prin sgomotul teribil, care le ȋnsoșeșce. Acest sunet, ce se p te asemăna cu bătaia mai multor tambure, se  cu mugetul orcanilor turbați, se l șeșce de regulă, togmai ca cutremurul de p m nt, peste un spaȋiu fórte mare ȋi se simte de odată ȋn tot locul amenin at de acel fenomen. Ac sta vine de acolo, că se produce ȋntr'adevăr o detunare subp m nten  ȋi c  corpurile fluide se  solide conduc sunetul cu mult mai bine dec t aerul. — Sunt ȋns  casuri, unde tunetul subp m ntesc nu provine din vre un cutremur de p m nt. — De multe ori s'au auďit ȋn diferite locuri, ȋi mai cu s m  ȋn cele ȋndep rtate de vulcani activi, detun ri ȋntrerupte de esplosiuni, ca ȋi c nd ar fi fost sub piciorile locuitorilor nouri de furtună amenin tore. Speriați de acestea ómenii, carii n'au simțit nici c nd un cutremur de p m nt, ȋi-au părăsit locuințele. Marele ȋnv țat Humboldt ne spune, că ȋntr'un oraș montan din Meccico s'a observat o detunare a a de ȋnfricoșat , ȋnc t locuitorii au părăsit t te v rgile de argint adunate ȋn oraș ȋi s'au ȋndep rtat de acolo; c nd s'au ȋntors au dat peste o altă catastrofă. ȋi anume conlocuitorii mai speculanți, deveniți lotrii fără t m  de acele sgomote, au rămas pe loc, ȋi au pus m na pe tóte lucrurile scumpe părăsite ȋn oraș. ȋn tot decursul ac stei detun ri nu s'a simțit nici o mișcare se  scuturătură nici pe suprafa a p m ntului, nici ȋn mine până la o ad ncime de vre-o 500 de metri. Cum-că acea detunare a fost subp m nten , s'a dedus de acolo, că ȋn puțurile mai ad nci a fost cu mult mai puternică, dec t la suprafa  .

Nu trebuie decă să cugetăm, c  detunarea subp m nten  cauz z  tot deodată ȋi cutremur de p m nt. E constatat, că precum s'au petrecut fenomene detun tore fără cutremur de p m nt, tot a a e posibilă producerea cutremurului fără sunet. De regulă ȋns  aceste acȋiuni sunt ȋmpreunate, ȋi ȋmpresiunea detun rii e a a de ȋntricoșat , ȋnc t nici ómenii, carii au pomenit-o, nu sunt ȋn stare să descri  spaima simțită, cu at t mai puȋin ceea ce au auďit.

G. Pocreanu.

Aleksandru I, principele Bulgariei.

Bulgarii, ac stii vecini ai României, au un principe. Adunarea naȋional  bulgară, conchi mat  la T rnova, a purces la alegerea principelui ȋn ședința din 29 Aprilie. Principele Donducoff-Corsacoff, guvernatorul provisoric al Bulgariei, a adus aminte reprezentanților țerii, că nu pot alege un domn de origine rusesc , ȋi le-a recom dat din partea țarului pe principele Aleksandru de Battenberg. Adunarea naȋional  l'a ȋi ales prin aclamaȋiune sub numele de Aleksandru I.

Aleksandru Iosif, principele de Battenberg, s'a n scut ȋn 5 Aprilie 1857 ȋi este al douilea fiu al principelui Aleksandru de Hessa cu principesa Iulia de Battenberg, cu care s'a unit ȋn c șatorie morganatică ȋn anul 1851. Mama sa este fiica fostului ministru de resbel reg. polonez, contele de Hanke; principele Aleksandru de Hessa o cunoscu pe c nd era el ȋn serviciu ruseșci. La c șatorie contesa a fost r dicat  la rangul de principesă de Battenberg. Tat l tinărului principe este cumnatul ȋmp ratului

Alecsandru al Rusiei, cu care stă în cele mai bune relațiuni.

Principele bulgar este de confesiune evanghelică. Educațiunea și-a făcut-o în corpul de cadeți regesc sacson, din care intră în anul 1875 ca sublocotenent în regimentul hessian al dragonilor de corp Nr. 24. Fiind abia de 20 ani, principele a luat parte, cu permisiunea împăratului german, la expedițiunea rusă în Turcia, în primăvera anului 1877. El era atașat la regimentul rusesc de ulani Nr. 8, al căruia șef era tatăl său, și fu pus la suite aceluși regiment chiar după finea expedițiunii. Cu generalul Gurko trecu Balcanii, dar, după cum să știă, acea încercare se fini cu o retragere asemenea unei fugi. În timpul impresurării Plevnei se ținea el de statul major al principelui Carol de România, care era însărcinat cu comanda supremă peste corpul de impresurare; ca oficer de ordonanță al principelui Carol a găsit adesea ocaziune de a se distinge,

și de a-și arăta atât destoinicia sa militară cât și bravura personală. El a petrecut des și în cvartirul general al împăratului Alecsandru. Unchiul său l'a distins în persoană la ori-ce ocaziune.

Cu o ținută și figură cavalerescă, s'ar putea dice prințiară, unește principele o afabilitate atragătoare și o amabilitate deosebită. Destoinicia sa militară și darurile sale în genere se recunosc de toți, cari-l încongiură. Acum se află principele la unchiul său în Livadia, unde va primi deputațiunea bulgară, care-i aduce adresa supușilor săi. Tarul l'a denumit pentru această ocaziune general-major și proprietar al regimentului, cu care a făcut ultima campania. — La mergerea sa în Bulgaria, principele Alecsandru va trece prin București, unde l'a invitat M. S. R. principele Carol. Bunele relațiuni, în care vor sta de sigur acești doi domnitori vecini, va fi o garanță a desvoltării pacifice a ambelor state în civilizațiune și prosperare.

C i d

după romane spaniole compus de **Johann Gottfried de Herder**, tradus verbal în metrul original de **Vasile Michail Lazar**.

Cid sub Fernando cel Mare.

(Continuare.)

IX.

Pe-al său tron ședea Fernando
Ascultând pe toți supuși
Și-a lor cauză judecând-o,
Resplătind și pedepsindu-i,
Că-cî popóarele num' astfel
Datoria și-o împlinesc.

Étă vine și Ximena
Însoțită de trei sute
De vasali, în vîl de gele
La tron cade cu respect.

Fiica contelui Don Gormaz
Cu smereniă ngenunchiă
Lângă tron și necepe érași
Astfel a se tângui:

„Şése luni sunt astăzi rege
„Prea puternic, decând bunu-mî
„Tată fu ucis de mâna
„Unui june cavaler.

„Eû de patru ori, o rege,
„Jos la tronul tîu cădüt-am,
„Tot de patru ori promis-ai
„Și tu, că-l vei osândi.

„Însă el nici pân' acuma
„N'a fost pedepsit, ba-și bate
„Joc de legi cu sumețiă
„Don Rodrigo de Bivar.

„Și tu-l aperi încă rege
„Că-cî ori-care din ostașii-ți
„De l'ar fi ucis în luptă
„Grea resplătă-ar fi primit.

„Regii cei bunî sunt icóna
„Creatorului, dar cei răi
„Sunt iugrași pentru serviciul
„Credincios; ei desbinarea,
„Ura, góna, dușmănia
„Și miseria iubesc.

„Socotind durerea-mî, rege,
„Vei ierta unei orfane,

„Plînsul cărei te atinge
„Și pe tine dureros. —“
„Ce-ai vorbit, iertate fiă,
Dise regele, „Ximeno!
„Dar de-acum să tacî, că-cî ție
„Îți rezerv pe Don Rodrigo.
„Cum cerî mórtea lui acuma,
„În curênd vei cere vieța,
„Curênd libertatea lui. —“

X.

Nimenea nu secerase
Încă gloriă-așa mare,
Dréptă, ca-a lui Don Rodrigo,
Că-cî cincî regi din Moreria
El făcuse prizonerî,

Și-î trâmise ér acasă
După ce-î făcu să jure
De-ai fi tributari cu toții
Și vasali lui credincioși. —

În Coimbra, — o cetate
Cu tari ziduri și cu turnuri
Întărită și pe care
Don Fernando-abia la șapte
Anî putu s'o cucerescă, —

Maicii Domnului închină
O moschee minunată;
În acesta Don Rodrigo
Cavalerul străjuia.

Chiar cu mâna sa-î încinge
Regele 'n mochee spada
Ér regina cu-a sa mână
Armăsarul i-l ținea.

Ér infanta Dona Uraca
Pintenii-î încătăramă:
„Ce mai cavaler, o mamă,
„Mai frumos nici n'am vîdüt!

„Fericită e țeréna
„Care póte să-l privescă,
„Făr ca cine-va să afle
„Fapta ei nepotrivită,
„Fără frică, după plac.
„Mai ferice e nevasta
„Unui june-atât de mândru,
„Precum dîu nici n'am vîdüt.“

Astfel dise principesa,
Nu cu buzele-î de rosă,
Ci 'n secreta ei gândire
Care 'n inimă-î șoptia.

XI.

(Infanta Dona Uraca vorbește).

„Cavalerule Rodrigo,
„Înțelept și brav și june,
„Cerul să te umilescă
„Pentru-amorul ce-mî însufli,
„Făr a te gândi, îndrăznețe!
„Cin' eşci tu și cine-s eû.

„De aceea eşci măreț dór
„Că-ai luat și tu o cetate,
„Séu că-ai pus și tu odată
„Cincî regi maurici în cătușe
„Séu că-cî ai ucis pe Gormaz
„Contele 'n cruda-ți juneță? —
„Ori ce Spaniol acestea,
„Și mai multe-ar fi făcut.

„Tu din naștere eşci nobil,
„Să faci lucruri mari, dar nu șciî
„Că-împlinirea datoriei
„N'are drept la mulțămită?
„Și-apoi chiar de-ai merita-o
„A mea nu e datoria
„Ci ea e a tată-meû.

„Chiar când lipsa de avere
„M'ar apropia de tine,
„Deși nașcerea mă 'nalță

„Peste tine-atât de sus!
„Să știi, fetele de rege
„De aceea n'aũ avere,
„Pentru că nobleța are
„Pentru ele mai mult preț.
„Lipsa nu mă deoseșce.
„Ea-mi înalță rangul meu.

„Știi, Ximena e avută
„De aceea ți-e și dragă;
„Dar nu, nu voi! Don Rodrigo
„Să-ți fac nedrept, că-ci și dânsa
„Te iubeșce; iubiți numai!
„Pe min' prea pușin mă dore,
„Că-o iubeșce Cid pe ea.

„Îți ajunge ție fata
„Unui conte cu avere;
„Eũ-s lipsită: trebueșce-ı
„Aur unui diamant?

„Eșci frumos — cum fu Narcisus,
„Solomon fu mai cu minte,
„Nobil, — o, câți sunt de-aceia,
„Brav, — dar Spania nutreșce
„Tot eroi, o Don Rodrigo!

„Eșci avut, — dar câți nebuni sunt!
„Reumit, — aũ fost mulți alții
„Și mai tare, și ađi mórtea
„I-a 'nvêlit în pânzătura
„Omeneșcii zêuitări.

„Dacă-og Linda-ți, cavaliere,
„Te orbeșce cu frumșeța-ți,
„Te-og Lindéză-acum în mine
„Și-umilit vei rămânea.
„Caută-ți ómeni de-o potrivă,
„Dar la fata unui rege
„Caută numai cu respect!“

Astfel dișe principesa
Cea gelósă Dona-Uraca,
Cid sta numai și tácea;
Ea-l iubia 'n secret, sêrmana.
După-aceste vorbe-ı cóșe
Mai departe brêul mândru
Pe car' el nici cá-l poftia.

XII.

Pe la Pașci, în dulcea lună,
Unde mândra primăveră
Peste lunci și munți aruncă
O verdéță făr de margini
Cu flori mândre chindisită,

Petrecea cu tótă curtea
Regele dela Castilia,
Don Fernando, într'o luncă
Prea frumósă la Burgos.

Luând numai pe Rodrigo
Din întréga curte-l duce
La o apă recórósă
Limpede ca un cristal.
Nu șciũ ce-ı spunea acolo,
Toți vedeau că el vorbeșce,
Însê-anume ce-ı spunea
Nimenea nu 'nțelegea.

„Cavalerule!“-ı vorbeșce
„Tu eșci june, brav, dar nu șciũ
„Ce 'nsemnézá încã lumea,
„Mai pușinã cunoșcință
„Aĩ de genul femeiesc.

„Tóte vreaũ să comandez,
„Și comandă; noi le suntem
„Numai instrument, adesea
„O femeia nimeșce
„Planul cel mai bãrbãtesc.

„S'ar párea, că-a pus în urmă
„Dumneđeu femeia 'n lume,
„Ca prin ea și pentru dânsa
„Orı-ce lucru să se 'ntêple,
„Fãr să șciĩ că-o face ea.

„Să cunoșci femeia, june,
„E de lipsă. Cunoșcința
„Asta 'ntrece pe ori-care
„Dar adânc să nu pëtrunđi!

„Să n'o pați și tu acuma
„Ca 'nțeleptul din vechime
„Care nevêđend abisul
„S'a trezit în fundul lui.

„Tot secretul e puterea
„Femeiescă-asupra noastră,
„El e-adânc ascuns în ele,
„Cred că nici Dumneđeu sântul
„Nu e în stare-a-l desvêli.

„Când se va vèdi la đina
„Judecãții tot pëcatul,
„Dumneđeu căutând în ele
„Séu pe tóte-o să le afle
„Vinovate séu nici una,
„Astfel de viclene sunt.

„Mare e deosebirea
„Între noi și 'ntre femeia,
„Dragul meu, și-asta 'n folosul
„Tot al lor, și șciĩ de-ce?

„Un bãrbat înaintéză,
„Er femeia il aștéptă;
„El planéză, ea 'ntêlneșce
„Planul lui, și șciĩ tu cum?

„En veđi pasêrea cum saltă
„Ușurel din ram în ramuri
„Și 'ntãrită vênãtorul
„Ce-ı urméză pas de pas.
„Chiar în față cu stãpãnul
„Cele mai frumóșe fructe

„Ciuguleșce, că-ci il vede
„Dinainte nearmat.
„Avem noi contra femeiei,
„Noi bãrbații, vre o armă? —
„Veđi de-aceea stãpãnesc.

„Și-aici nu-ı deosebire,
„Aici tóte-s de-opotrivă.
„Dragul meu, înțelepciunea
„Dice, ca să nu te 'nsori.“
„Cãtrã Cid așa vorbeșce
„Regele, voinđ să-l cerce.
„Audiți ce i-a rêspons.

XIII.

La fântãna recórósă
Regele finindu-și vorba,
Începu acuma Cid:

„Rege, pentru 'nțelepciunea
„Bêtrãnescã-ı drept, sunt june,
„Pentru legea de onóre
„Însê sunt bêtrãn destul.

„Cã-ci nãscut din sãnge nobil
„Și crescut în școlã bunã
„Chiar on órea-mi đice: un nobil
„Sã-și conserve némul séu.

„Cãt cu sfatul, cãt cu fapta
„Sã servescã cu credință,
„Harniciã și putere
„Patriei și regelui.

„Pentru-aceea să-ți faci nume,
„Sã sãdești un pom, sub care
„Sã gãsescã și strãinul
„Pace, scut și adãpost.

„Dând bisericei și țereĩ
„Prunci ce sémênã cu dânsul,
„Asta-ı legea-mi de onóre
„Ce mă 'ndémná să mă 'nsor.

„Cel ce de cãsãtorie
„Se fereșce,-acel renégã
„Laș ca un fugar, o rege,
„Lege, nume și pãrinți.

„Rumpe frêul de onóre,
„Legãtura, care-l légã
„De-omenime și de nêmu-și
„Și de multe alte nêmuri,
„Dar e aspru pedepsit.

„Cã-ci el pretutindenĩ este
„Urgisit de toți cei nobili,
„Toți il țin de om netrebnic
„Și nedemn de némul séu.

„Cãt atinge stãpãnirea
„Femeiescă-asupra noastră
„Eũ pãrerea-mi, étã,-ți spun:

„Ele stãpãnesc ca servii
„Peste domniĩ cu smintele.
„Ceĩ ce n'aũ de ele lipsã
„Sã-și ascundã slãbiciunea,
„Nu se tem nici chiar de-o lume
„De dușmani, ci ei stau siguri.

„Chiar în punctul de onóre
„O femeia nici-odatã
„N'a dat încã pãn' acuma
„Lege la bãrbat; plãcerea-ı
„Cãmpul lor, aci domnescã,
„Cã-ci se și pricep prea bine,
„Chiar mai bine ca bãrbații.
„Asta e pãrerea mea.

„Cãt atinge-egalitatea
„Lor, sum tot de-a ta pãrere;
„Când bãrbatul e netrebnic,
„E netrebnicã și ea.

„Astfel eũ cu toți m'ași prinde
„Și pedestru și cãlare,
„Cã smintelele femeiei
„Și-aũ isvorul în bãrbat.

„Pãnã nu finim discursul
„Am încã-o rugare, rege:
„Cer din grația-ți regescã,
„Ca să-mi dai concesiunea
„La logodna cu Ximena,
„Cu orfana contelui.“

La fântãna recórósã
Se despart de cãtrã-olaltã
Don Fernando și cu Cid.

XIV.

Rodrigo.

La mîedul nopții 'ntunecate
Când numai inimă torturate
De-amor și de durere
Să dormă n'au plăcere,
Ximeno tristă vin la tine,
Alină-ți crudele suspine.

Ximena.

La mîed de nopțe, când a mele
Dureri adânci devin mai grele,
Cine mă trezește?

Rodrigo.

Póte că-aici ne pîndește
Vre-un dușman, te rog mă lasă
La tine 'n casă. —

Ximena.

Unui neșciut
Și necunoscut
Nu se deschide numai la șopte
Pórta la mîedă-nópte.
Al tîu nume mi-l numește,
Cine ești? vorbește!

Rodrigo.

Orfană Ximeno, tu prea bine
Mă șcii pe mine.

Ximena.

Rodrigo, da! te-aud cu jele,
Tu cauza lacrimelor mele,
Tu, ce-ai lovit un ném cu greu
Ucigînd pe tatăl meu.

Rodrigo.

Onórea l'a ucis, eú n'am ce face
Amorul meu vrea să te 'mpace.

Ximena.

O du-te-î fără léc suspinul meu.

Rodrigo.

Oferă-mi, ah! amorul tîu
Și inima-ți voiú vindeca.

Ximena.

Cum? între tin 'și tatăl meu
Să 'mpart inima mea?

Rodrigo.

Margini n'are-al meu amor!

Ximena.

Rodrigo, somn ușor!

(Va urma.)

Plaga socială în Rusia.

Rusia își are socialiștii săi, ca și statele occidentale. Aceștia însă nu se țin de „Internațională,” ci-și urmăză drumul lor propriu. Se póte ca revoluționarii ruși să stea în óre-care legături cu socialiștii altor state, negreșit parte mare, séú póte toți nihilisții ruși se luptă în rangurile lor, dar acéstă mare partidă nu trebuie confundată nici cu unii nici cu ceilalți.

Deși nu este sigur, când și-a început activitatea revoluțiunea rusescă, totuși cele dintăi semne de vieță se pot vedea cam de la suirea pe tron a împératului Nicolae. În anul 1825 s'au rădicat mai întăi voci în Rusia, care cereau pe față constituțiune, ba s'au început și mișcări pentru a o căpéta cu sila. Energicul țar înăduși acel început de revoltă. Póte că ea s'a dospit supt mîna sa de fier, dar n'a cutezat să mai isbucnescă. Numai supt sceptrul blîndului Alecsandru și-a rădicat revoluțiunea érá-și capul. Încă din anul 1863, când s'a desființat în faptă iobăgia, a crescut din ți în ți, nebăgată în sémă în decurs de 15 ani, supt o formă nehotărită, șovăitoare. În anul trecut însă a eșit în public cutezătoare și energică, supt o formă spăimântătoare. Atunci apărură în tóte orașele imperiului europén scrieri revoluționare, care acusau pe funcționarii și demnitarii mai înalți, că sunt nehonești, avari și barbari, cereau depărtarea lor de lângă persóna împératului și din serviciu séú amenințau cu acte sângeróse. Socialiștii ruși declarară dela început că nu vor să facă împératului nici un rău; dar camarilla curții, acea barieră, care desparte pe domnitor de popor, prin anticamerele cărora conduce singurul drum spre monarch, acéstă barieră trebuia sfărîmată, decă nu cu binele, atunci cu puterea. Mai departe cereau constituțiune, desființarea cancelariei intime a Maiestății-séle, vulgo secțiunea a treia, delăturarea bătailor din temnițe, tractarea mai bună a arestanților politici, reforme în iustiție și transformări în procedura învizișională a poliției secrete. Persónele, care trebuiaú eschise din serviciul statului, erau însemnate cu numele. Pe acea listă se aflaú cam 200 de nume. Conclusiunea suna: „Deóre-ce pe cale legală nu putem căștiga nimic, pentru-că în Rusia nu domnește împératul ci împregiurimea lui, de aceea, decă nu se vor împlini dorințele nóstre, vom intra pe drumul nelegal și de aci înainte vom împușca,

vom străpunge și vom ucide, până când ni se vor împlini cererile, până când se va stîrpi camarilla de pe față pămîntului.” După programul revoluționarilor, secțiunea a treia trebuia să cadă mai întăiú. Cancelaria intimă a țarului era numită o instituțiune, care-și bate joc de spiritul secolului nostru, o instituțiune, care stînd de-asupra legii, nu póte fi atinsă pe cale legală; șeful secțiunei a treia era amenințat cu mórte, decă va continua să tortureze arestanții cu fóme, sete și biciuire, pentru a-î face să-și mărturisescă vina, și i se acorda un timp anumit pentru ca să între în alte căi. Deregătorile își puseră tótă puterea ca să descopere pe autorii acestor scrieri, dar nu putură da de urma lor. Peste nópte creșceaú ca din pămînt foi volante și placate, armata fu năpădită cu ele, lucrătorii o găsia diminéta în buzunarul séú. Nimeni nu șcia de unde veniaú, dar ele erau aci, în număr tot mai mare pe ți ce mergea. În curênd acele scrieri simple nu mai erau de ajuns; s'au tipărit dară și s'au edat diare, parte în afară, parte în capitală chiar. În Londra a apărut mai de mult „Clopotul de alarmă,” în Geneva diarul „Înainte,” în Petersburg se arêta de odată organul principal al partidei revoluționare, care întrecu în temeritate pe toți semenii lui. Acest diar pórtă numele „Semla i Swaboda” (Térá și libertate). În el se desvóltă spectrul unui fanaticism revoluționar, care ne aduce aminte de anii sângeroși ai primelor revoluțiuni franceze. Semla i Swaboda judecă despre vieță și mórte, desmêntă, amenință și cruță, însemnéază din nainte pe cei cari vor cădea jertfă, și referéză despre cei „executați” mai repede și mai adevêrat decăt foile din reședință. Esportătorii dela Semla i Swaboda séú își îndeplinesc lucrul nevéđuți, séú esemplarele diarului cad din cer. Ele se găseșc pretutindinea, numai atunci nu, când se caută. În birourile ampioiașilor, în fabrici, casarme, în restaurațiuni, la ministeriul de interne, de esterne, de culte etc., în tóte locurile apar de odată esemplare din Semla i Swaboda. Consiliarul de stat îl găseșce între foile diarului séú conservativ, sergentul între rapórtele sale. Înzadar se fac cercetări; drumul misterios, pe care l'a urmat fóia, rămâne necunoscut. Semla i Swaboda apare odată séú de dóuë orî pe lună și costă pe an 6 ruble — așa stă cel pușin supt invitarea la pre-

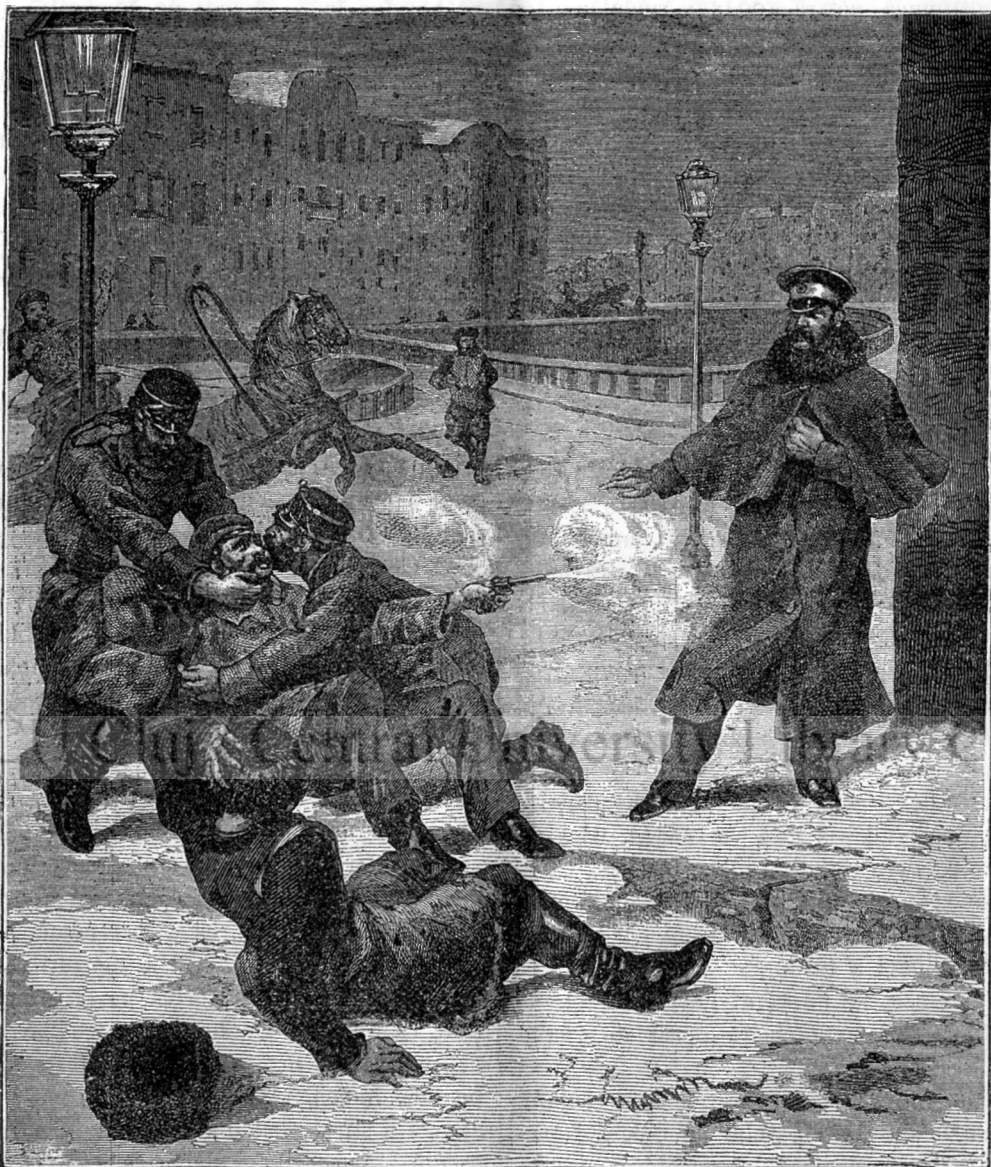
numerațiune a acestei reviste bizare. Să fiă cutezare nebună se bătușoră? că-cî acesta trece tôte marginile imaginațiunei celei măi romantice.

Redacțiunea țiarului Semla i Swaboda invită cu năivitate la abonament, ca și când acesta s'ar înțelege de sine; ea anunță măi departe, ce broșuri aș apărut de curând, și care vor măi apărea; apoi adaogă: acelea se pot cumpăra pentru cutare preț la locurile „cunoscute.“ Formatul acestui țiar revoluționar e mare; tiparul pe hărtie ordinară este curat, deși de multe ori se vede graba. Tecstul este de 16 până la 24 de pagine.

În țiuă, când s'a ucis Mezenzef, Semla i Swaboda apără ilustrat. Pe colona primă se afla o proclamațiune grandioasă cam în terminii următorii: „Eri a căđut, executat de comitetul revoluționar național, generalul Mezenzef, șeful secțiunei a treia din cancelaria intimă a împăratului. El a călcat dreptul în picioare, a torturat pe arestanții săi, a persecutat pe cei nevinovați și a ucis în cariera sa, parte prin tractare barbară, fôme, sete, bățăi, parte prin trabanții săi, următoarele persoane — următoarele numele, cauzele arestării și modul de

môrte — măsura lui era plină. Noi l'am desmântat etc.“ Articolul este cam lung, dar se înterupe pe pagina întâi, și se continuă pe a două, pentru că pe pagina întâi trebuia să rămână loc pentru — un epitaf pe lângă ilustrațiune. Chipul represintă pe Mezenzef, zăcând pe un catafalc, împresurat de luminări aprinse. Poesia ne istorisește cauzele morții sale, și cum întră împăratul la el pentru a-și lua adio dela fidelul său servitor. Împăratul vine, își descopere capul și ngenunche dinaintea sicriului. Răsună o lină musică bisericescă. Atunci de odată se sting luminările. În aer vuesește și tună, musica a amuțit, ér în

camera mortuară danțeză un șir lung de figuri omorite, cu orbitele góle, acoperite cu trențe și cu lanțuri zărnaind de membrele lor. Acéstă cétă jócă împregiurul împăratului și al cadavrului un danț de môrte înfiorător, își rădică brațele amenințătoare, își arată ranele, pe care li le-a făcut Mezenzef. Apoi se oprește și cântă într'un chor de spirite: „Nu pe acela îl jelim, ci pe noi cei uciși fără vină, el a căpătat numai ce a meritat.“ Cuprinsul întreg al poesiei e de o fantasiă nebună; din ceea ce s'a spus aci se pôte vedea, cât de departe merge cutezarea țiarului Semla i Swaboda.

Atentat asupra țarului Alecsandru II. (Pag. #36.)

După uciderea lui Krapotkin, ér apără raportul execuțiunei în fôia revoluționară. Pentru descoperirea ucigașilor lui Mezenzef se pusesse un preț de 50,000 de ruble, dar nu s'a găsit nimeni, care să voiéscă a merita suma. După atentatul asupra lui Krapotkin s'a oferit suma dublă, în speranță, că tot se va afla un trădător în castrele revoluționei. Și în t'adevăr s'a și prezentat la șeful gendarmăriei un om, care a trădat locul a două tipografii secrete în Petersburg, și adică una pe Gundujewski Ostrow, alta în fabrica de

patrone imperială pe Wassili-Ostrow. S'a făcut câte-va arestări, s'a găsit câte-va sute de tipuri pentru imprimărie, dar nici o descoperire n'a fost prea importantă. Din contră abia trecuseră trei țile și trădătorul se găsi ucis în ospătăria Mamontow în Moscva. Pe pieptul lui era lipit un bilet, pe care era scris: „Executat la ordinul comitetului revoluționar. Môrte trădătorilor!“ Nimenea din Moscva nu cunoște numele ucisului, care călătoria cu un pasport fals, totuși Semla i Swaboda nu și-a lăsat cetitorii mult timp în neștiință asupra casului acestuia. A două țile raportă el: „În 9 Martie s'a executat trădătorul Reinstein

în ospătăria Mamontow din Moseva. Reinstein, un jidov polonez, a trădat secțiunii a treia locurile, unde se aflau două tipografii, de aceea l'am ucis. De altcum guvernul să nu-și facă cheltueli nefolositoare, la perchisițiune n'a găsit lucru mare. Cel mult ne este neplăcut, că le-a cădut în mâni portofelul redacțiunii; deore-ce însă nu subscriem nici un articol, și faptul acesta e fără importanță. Cu bani nu se vor găsi trădători în rangurile noastre, căci Reinstein era numai un agent pentru diare; noi posedăm sume atât de mari, încât oamenii noștri pot rezista ademenirilor aurului. Deși execuțiunea lui Mezenzef ne costă 6000 de ruble și a lui Krapotkin cam tot atât, totuși stau în continuu la dispozițiunea noastră 400,000 ruble în bani gata, pentru a ne îndeplini lucrarea până în capăt."

O astfel de obrăznicie în capitala țarilor nu s'a mai putut pomeni. Poliția a arestat la 300 de persoane nevinovate, ér diarul revoluționar și-a râs de ea. Superstițiunea a făcut pe clasele de jos să credă, că Satana e cu acei oameni; ér clasele inteligente au început să se témă și tăceau. În Moseva apăru acum încă un diar revoluționar tot atât de obraznic. Efectul proclamațiilor era nemărginit. Clasa lucrătorilor, întăritată ca totdeauna în contra celor cu avere, era năpădită de proclamațiuni, care o agita. Soldații, nemulțumiți pentru réua lor tractare, încă erau ușor de revoltat.

În modul acesta revoluțiunea se pregătia la rezistență armată, și puterea ei creșcea gradat. Acum această reuiniune misterioasă, după cum se vorbește, are peste 19,000 membri activi fără a socoti nenumărații agenți jurați, dar altcum neinițiați. Se dice, că între membri ar fi mai mulți generali și starițul unei mănăstiri. Averele comitetului revoluționar ar fi de 2 milioane ruble.

Puține zile după atentatul fără rezultat asupra generalului Drentelen au apărut placate, care anunțau, că de astădată Drentelen a scăpat de drépta lui pedepsă, dar că în curând va cădea, împreună cu Surow și ajutorul său Teodorow. Afară de aceștia se află 180 de persoane pe lista de proscripțiune; aceștia încă vor cădea, decât nu se vor îndrepta.

Din acestea se vede puterea partidei revoluționare, care-și întinde firele până în cabinetele miniștrilor, ba până chiar în sínul secțiunii a treia.

Așadar există în Rusia un adevărat guvern secret, de care se teme societatea mai mult chiar, decât de secțiunea a treia.

Până mai deunăzi viața împăratului rămăsese cruțată. Chiar cu câte-va zile înaintea atentatului lui Solowief, comitetul revoluționar adresase împăratului următoarea proclamațiune:

Cătră D-nul Alecsandru Nicolajevici!

Scrisorile desmântătoare și amenințătoare, precum și sentințele, pe care le adresăm noi, agenții neveduți ai poporului apăsător, cătră diferiții purtători ai sistemului despotice ce domnește acum în Rusia, cad toate în sfera lucrărilor noastre pregătitoare, și de aceea nu ești amenințat de comitetul executiv nici d-ta nici membri familiei d-tale. Mai întâiu vrem să curățim grajdul lui Augias al despotismului în cloacele sale cele mai de jos. Apoi urmăză o descriere a domniei arbitrare a funcționarilor ruși și a apăsării, supt care oftéză poporul; în fine proclamațiunea încheia: „Nu-

mai militarismul gustă înaintea d-tale favóre și îngrijire. Gândește-te, Alecsandre Nicolajevici, unde te vor conduce și vor trebui să te conducă acestea. Înaintezi drept cătră abis, de aceea îți cruțăm viața. Comitetul executiv."

Se vede însă, că această proclamațiune a avut de scop să adormă îngrijirile împăratului, pentru ca atentatul asupra lui să reușescă cu atât mai sigur.

Era în 14 Aprilie între 9 și 10 ore dimineața. Împăratul eșise la preumblare după cum îi era obiceiul. El se afla în regiunea palatului de érnă pe trotoirul de lângă edificiul statului major, când îi eși înainte un tiner cam de 30—35 de ani, îmbrăcat foarte cum se cade. Acest om se apropiă la 2—3 pași de împăratul ținând mâna în buzunarul paltonului. Atunci scose repede un revolver și slobođi o pușcătură asupra țarului. Acesta sări înderēt strigând: „Gospodin!” (dumnezeule). Dar necunoscutul mai slobođi a două și a treia pușcătură asupra țarului, care se retrăgea fără a fi lovit. Glonțele pătrunseră în zidul edificiului din față. Atentatorul se afla atunci la un pas dela împăratul, care se întorse și o luă la fugă cătră palatul de érnă. Peste câte-va secunde, locul, până acum pustiu, se umplu de soldați, gendarmi și polițiști secreți, cari însoțiau pe țarul fără a fi veduți. Un sergent de gendarmi se aruncă mai întâiu asupra ucigașului; acesta se întorse asupra lui și-l rani cu o pușcătură de revolver. Atunci mai mulți se repeziră asupra atentatorului și-l trântiră la pământ; în momentul acesta necunoscutul slobođi cea din urmă pușcătură asupra țarului, care se afla cam la 10 pași, (vedei ilustrațiunea de pe pag. 237). Împăratul porni pe jos cătră palatul érnă, dar pe drum i se făcu rău așa încât a trebuit să fiă dus pe sus până acasă.

Ucigașul arestat, un om înalt cu barbă blondă, dise că se numește Socolow și este funcționar la ministerul de iustiție. Dar înainte de a putea spune mai multe, începu să verse. Îndată se născu prepusul că acest om s'a otrăvit, cercetările mai de aproape lămuriră lucrul. Prepusul Socolow luase ciancali, pe care-l purta cu sine, dar fiind-că otrava era de jumătate stricată, n'a produs mórtea imediată și medicilor le-a rămas timp să întrebuițeze antidot.

Mai târđiu s'a descoperit, că atentatorul se numește Alecsandru Solowjef, că a fost odată student la universitatea din Petersburg. El a mărturisit, că a comis atentatul fiind-că a căzut sórtea pe el. Semla i Swaboda susține, că Solowjef n'a lucrat pentru partidul revoluționar.

Urmarea acestui atentat a fost, că spaima a cuprins pe totă lumea. Guvernul a luat măsuri energice, ca să ajungă a stîrpi réul din rădăcină. S'a proclamat starea de asediū. Arestările și deportările se fac în masă, regimul militar întrebuițează toate mijlócele cele mai severe pentru a ajunge la un rezultat dorit. Cum va eși această luptă între guvern și revoluțiune, ne-o va spune viitorul. Amândouă inimicii sunt puternici și rezoluți, dar pe când unii au pentru sine antipatia, seú cel puțin indiferența publică, ceilalți au prestigiul misterului, al unei puteri ascunse, care impresionéză deosebit pe un popor superstițios în gradul superlativ. Póte cea mai bună cale de urmat pentru țarul ar fi fost să dea libertățile atât de dorite; în modul acesta ar fi avut dreptatea și aprobarea publicului în partea sa. — Ori cum s'ar termina acest mare duel, va rămânea un fact, că societatea rusă e prea bolnavă!

Un bărbat ingenios.

Novelă

de Mihail Nicolescu-Nucă.

Cu părul în disordine, cu fruntea palidă, ochiul răcît, buza tremurândă și cu gestul amenințător, Marinache Catastiv, proprietar din Brăila, se preumbla ca un uragan prin casă. El era așa de infuriat, așa de teribil întocmai ca un ocean în prada unei furtune. Ca un vârtej, care în cursul său, iea tot ce întâlnește și rădică cu furie în vîzduh, astfel eroul nostru voind să iasă din casă își apucă sîrmana sa pălărie, și mai înainte de a o pune pe cap, o trănțește de două-ori cu putere pe parchet, ca și cum ar fi voit să-și verse necazul asupra aceluși obiect nevinovat. Pardesiul și-l rupe subsuori voind să-l îmbrace repede.

El apucă pe strada luminată, o trece în două pași, dă în strada stelelor, din care apoi se găsește în aceea a florilor, vorbind singur, ocărînd ca un posedat și gesticulînd ca un orator aprins.

Cînd fu la capătul acestei din urmă ulițe și gata a da în strada mare, se întîlni brusc cu un personaj înalt, spătos, bărbos, fioros; se isbi cu el drept în piept, și, în urma acestei atingeri amîndouă acești domni fură aruncați cu două pași înapoi, ca două bile pe un biliard.

Se măsurară cu ochii ca două titani, dispuși a începe o luptă înverșunată; apoi, prin desul vîl al nopții — trebuie să spunem că era pe la ora zece noaptea — se zăriră la față, se recunoscără, și, amîndouă într'o singură voce esclamară:

— „Marinache!”

— „Costică! amice!”

Da, erau, în adevăr, două amici acei ce se întîlniau într'un chip atît de singular în colțul unei strade pe la ora a zecea de sîră, o sîră posomorită!

Era pe la 22 Martie anul 187... , timpul, frumos peste ți, devenise în acea sîră pușin sombru. O plîe fină cădea asupra Brăilei, ca un vîl de vapori, și filtra în aer cu un sgomot imperceptibil, ca acela ce se produce cînd se strecură materia pulverisată prin intervalele unei site. Vîntul de abia adiea, și căderea continuă ai picăturilor de plîe producea un susur delicios.

Marinache Catastiv, recunoscînd pe amicul său Costică Răsucenu, se mai liniști ore-cum, și, cu un ton afectat:

— „Dela Modernă vii, nenișorule?” întrebă el.

— „Nu; d'acasă.”

— „D'acasă? — și unde te duci?”

— „Directamente la tine, amicul meu,” răspunse Răsucenu scotînd un torent de fum din gură.

— „A! aveai vre-o afacere, negreșit,” întîmpină Marinache.

— „Nu”, răspunse Costică, „veniam numai să te vîd;” și în acest timp își scutură țigaretă de scrum, privind fics în ochii convorbitorului său ca și cum ar fi voit să citescă într'eușii.

— „Parî cu totul schimbat, amice,” reluă el: „Ce ai? Ești galbin,” observă el privindu-l cu atențiune la zarea unui felinar de trăsură ce trecea în acest moment. „Nu ți-e bine? Ți s'a întemplat ceva?”

— „Să mergem la tine, Răsucene,” țise după o scurtă pauză amicul acestuia; „am să-ți spun o lume de lucruri, te voi întreține despre nenorocirea ce m'a lovit. Tu, ca avocat, om de legi, care cunoști codul tuturor

relațiunilor omenești, îmi vei veni în ajutor. Oh! amice, sunt pierdut! Capul mă lasă! pămîntul fuge de sub pașii mei;” și el țise aceste din urmă cuvinte cu o espresiune de adîncă durere.

— „Ei bine!” țise avocatul, cu un interes amical, „să ne încercăm a vindeca rîul tîu.”

— „O! amice, este incurabil!” esclamă întrevorbitorul lui Răsucenu. „Cînd acest rîu pîtrunde în corpul omului, este imposibil de stîrpit. Întroducîndu-se în molecule, el corupe, denaturează, infectează tot. Influențază asupra tuturor organelor vieții, abate funcțiunea lor, le atrofiază existența, le nimicește. O! cît sunt de nenorocit!” . . . .

— „Ședî pe scaun;” țise cu liniște gravul jurisconsult amicului său, îndată ce fu în camera de consultațiuni și aședat la masa lui de lucru; „și spune-mi cu de-amîntul tot pîsul tîu.”

— „Sunt trădat! oribil trădat!” se vîeta Marinache frîngîndu-și mînile.

— „Dec!” observă Costică, întinđînd mîna spre dulapul cu cărțile și apucînd un gros volum din Mourlon. „Și cine-și pune mintea cu tine?” —

— „Nevasta mea! . . .”

— „Ași? și cum ai observat-o?” întrebă fără a-și pierde cumpîtul jurisprudentul nostru, remînînd cu mîna pe cartea din dulap și cu ochii ficsați asupra întrevorbitorului său.

— „O! lesne,” răspunse Marinache, „după rîcîla ei față cu mine, după ascunderea ei de mine . . .”

— „Bine, bine; înțeleg ce vrei se țici,” întrepruse avocatul; și cu cine creșii că te înșelă ea?”

— „Cu Panaghis Mavrocleptidis. Un laș, un miserabil, infam, cartofoar;” țise înșelatul nostru vîrsîndu-și tótă agitațiunea internă. „A! Costică, amice, dómna Olimpia mi s'arată inocentă. Ea, și cu subreta sa Marghióla sunt capabile, scumpul meu, să nenorocescă un om. O! dar mă voi bate, îl voi ucide, seú voi cădea jertfă. Vreú să mă desbăr de un infam, seú de o vieță nesuferită. Vreú să-l pedepsesc pentru insulta ce-mi face; vreú, în fine, să rîd cu hohot vîdîndu-l întins pe pămînt fără suflare, cu ochii sticloși, cu părul sburlit, degetele încleștate stringînd cu convulsione țîrina îngroșată de sângele lui hidos, care va curge în torente din rîmile făcute de taișul sabiei mele. O! atunci Olimpia nu va mai avea pe cine iubi.”

— „Nu așa;” întîmpină omul de lege. „Nîmicînd pe Mavrocleptidis, creedî un suvenir duios în inima dómnei nevestei tale. Ea îl va plînge, îl va stima cu religiositate. Pe tine, te va urî, te va numi cîlîul cel mai aprig al amorului ei, tiran al fericirii sale, esecutor fanatic al unei porniri barbare.” —

— „Ei bine! Dar ce e de făcut?” întrebă bărbatul Olimpiei în prada unei nedumeriri crude.

— „S'o dai în judecată;” răspunse Răsucenu cu un aer semnicativ.

— „Pe nevasta mea?” întrebă Catastiv surprins.

— „Pe dómna Olimpia Marinache Catastiv,” țise legistul apêsînd gradat tonul silabic.

Marinache îl privi descuragét: „Imposibil!“ strigá el.

— „Pentru ce?“ întrerupse Rásucénu cu flegmá.

— „Pentru ce? ... pentru cá, darea nevetei mele în judecatá mé desparte pentru totdeúna de dénsa. Un divorț! O! dumneđeul méu!“ lamenta sérmanul om. —

— „Fórte simplu,“ răspunse înțrepretul legilor. „Veí cheltui X franci plata acționárii, X franci tacse, timbre, portárei, X franci alte cheltueli, X franci etc. etc. Veí cere tribunalului să impuná condamnatei, prin sentința ce va pronunța, separațiunea de corp și masá, interdicerea dreptului de sođia. Cát pentru apérarea ta, mé voiú presenta eú însuni la bará. Și, te asigur cá ai să câștigi.“

Marinache nu dícea nimic. El privia la Rásucénu cu nișce ochi, unde se stíngea o rađá de speranță, unde muria o ilusiune.

— „Îți mulțámesc de acest consiliú,“ díse el apoi. „Nu-l voiú urma nici odatá.“

— „Și de ce, scumpul méu?“ întrebá Costicá cu un aer de ímputare. „Atát mái réu,“ sférși el cu un ton desinteresat.

— „Ba nu,“ răspunse amical acestuia; „îmi iubesc nevasta.“

Apoi devenind gânditor reluá după o secundá:

— „Nu-mí convine să mé separ de dénsa. Voiú căuta un alt mijloc de îndreptare. — La revedere ... te las ... Fii discret, te rog.“ —

Și el porni spre ușá. —

— „Îmi pare réu,“ díse Costicá cu un ton sec, „cá nu-ți pot folosi în acéstá ímpregiurare.“

Și cei doui amici se despărțirá. —

(Va urma.)

V a r i e t á ț i.

Adresa femeilor române din Sibiiú cãtrá d-nul George Barițiu. În numérul trecut am anunțat, cá în ziua de St. George o deputațiune de trei femei române a imanuat d-lui Barițiu o adresá de mulțámită, subscrisá de mái multe femei române din Sibiiú. Etá cuprinsul acestei adrese:

Stimate domnule!

Décá peste tot femeia románá, conșciá de chiámarea sa sublimá de a servi umanității în general și națiunei sale în special prin întreprinderi apte de a nobilita inima și de a promova filantropia, are a fi cu recunoștință cãtrá acei bărbați ai națiunei, carií vin a-í neteđi cáile, a-í ușura sarcinile și a-í delátura pedecile: apoi noi subscrisele femei din Sibiiú, câte ne puturám íntelni la moment în cugete, ne simțim datóre în mare măsurá cu o astfel de recunoștință Domniei-Tale, Stimate Domnule!

Vor veni alții mult mái competenți a da demná apretiare fatigelor fructifere, care Domnia-Ta în decursul mái multor decenii, luptând între cele mái grele ímpregiurări, le-ai pus mái ales pe terenul spinos al jurnalisticéi íntu desvoltarea conșciinței și a simțului național la poporul român; noi femei, date la o parte din naintea undulárilor politice, avem în vedere mái ales acea activitate a Domniei-Tale carea în anii din urmă ne veni nóuě femeilor române din Sibiiú íntu spriginire, când conduse de duplul simț umanitar și național, ne puserám în lucrare pentru a concurge la alinarea suferințelor soldaților rániți din armata României.

Ne-ai luat, Stimate Domnule, pe noi și cu noi ai luat în apérare o causá sântá, o întreprindere filantropicá; ne-ai apérat în contra injuriei cu tárie și resoluțiune, cu devotament cãtrá causá și cu abnegare de sine; și precát deveniserám íngrigéte și remásesem máhnite în sufletul nostru pentru severitatea ce se porni asupra Domniei-tale pentru acea energióusá apérare; pre atáta ne aduse bucurie și adevératá satisfacere ziua de 18 (30) Aprilie a. c.!) când în cele din urmă vėđurám triumfând adevérul și dreptatea, care pe Domnia-Ta, apérátorul nostru, Te scutirá în contra severității ce Te urmăria.

Venim deci, a-Ți aduce, Stimate Domnule, față cu cele din trecut recunoștința nóstrá íntimá pentru energia și resoluțiunea, cu care ne-ai apérat și spriginit întreprin-

1) Ziua pertractării finale a procesului de presá. D-nul Barițiu a fost achitat cu unanimitate.

Red.

derile nóstre filantropice în folosul consángenilor nóstri rániți; ér în fața celor din present íți aducem cele mái sincere gratulári la triumful ce l-ai raportat în ziua pentru noi momorabilá de 18 (30) Aprilie a. c., ne simțim totdeodată fericite a-Ți aduce acest tribut al recunoștinței, sincerele nóstre felicitári, chiar la ziua onomasticá a Domniei-Tale, care dorim să o serbezi încă la mulți ani bine-cuvéntați pentru Domnia-Ta și pentru sánta causá, cáreia servești!

Sibiiú, 23 Aprilie vechiú, 1879.

Subscrise: Helena baron Popp; baronessa Helena Popp; Maria Badila; Maria Hannia; Maria Bologna; Anna Moga Bologna; S. Brote; Elena Popescu; Johanna Badila Moldovan; Alecsandrina Mateiú; Anna Bechniț; Anna Hodoșiú; Calliope Boiú; Maria Cosma; Iuditha Macelariu; Marina Roman; Elena P. Harsianu; Constanța Tobiasiu; Elena Adamovicu.

Bibliografiá.

Archiepiscopul și Metropolitul Andreiú Baron de Șaguna, de Nicolaú Popea, archimandrit și vicar archiepiscopesc. Op premiat de consistoriul respective sinodul arhidiecesei ortodocse române a Transilvaniei. Sibiiú, tiparul tipografiei arhidieceșane, 1879. — Pentru a face recenziunea unei cărți atât de importante ar trebui un ștudiu particular și mái tot atât de obositor ca lucrarea însă-și. E destul a observa cá părintele archimandrit, ca unul care a petrecut în íntimitatea réposatului Metropolit, este cel mái chiámát pentru a-í ștudia vieța afund. Stilul e plăcut și ușor, ortografia cu semne ínlesneșce cetirea, tiparul este elegant și hártia finá. Portretul cu autograful lui Șaguna este lucrat cu multá artá la Dresda. În sférșit tóte recoméndá acéstá carte, și sperám cá ea se va și găsi cât de curénd în casa fiá-cărui Român.

— **Congresul geologic internațional**, ținut la Paris în 1878; de Gr. Stefánescu, profesor de geologiá și mineralogiá la Universitate. București, nóua tipografiá a laboratorilor români, strada academiei, 19. 1879. Prețul 75 bani.

Statutele reuniunei române de cântári în Sibiiú. Sibiiú, editura reuniunei. Tipariul tipografiei arhidieceșane 1879.

Deslegarea giciturei de șach din N-rul 12:

Din vėđduh cumplitá érná cerne norií de zăpadá,

Lungi troene cãlétóre adunate'n cer grámadá;

Fulgii sbor, plutesc în aer, ca un roiú de fluturí albi,

Respândind fiori de ghiatá pe ai țerií umerií dalbí. V. A.

Deslegare nimeritá primírám dela: D-nele: *Maria Urtáénu* din Paris; *Constanța D. Iarva* născ. *Bonciu* din Turcheș; *Maria Rásu* născ. *Munténu* și *Paraschiva Neguși* născ. *Iarva* din Brașov; *Ana N. Teodorescu* din Galați; *Emilia Onciu* născ. *Ciavoșchi* din Usdin; d-rele: *Ida Mladin* din Macea; *Alecsandrina I. Stoianescu* din București; *Elena Iarva* din Brașov; d-nii: *G. M. Zănescu* din Brașov; *Al. Blancfort* din Piatra; *D. Sorocénu* și *C. S. Reitenbach* din Iași; *I. Gherghely* din Cernáuți; *I. Ciurea* din Bran; *O. Dlujanschi* și *L. D. Spánul* din Sucéva.

Posta Redacțiunei.

D-lui *I. G., Cernáuți*. Costume pentru călușeri se găsesc la „Societatea Petru Maior“ din Peșta, și la „Societatea Iulia“ din Clușiú. — D-lui *G., Galați*. În Fericitá-viețá metrul ni se pare cam riscat; numái rima esístá. Primim bucurós și traduceri bune.